

2. Vyjíždka za prací

2.1 Vývoj vyjíždky za prací a její intenzity

Při sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 bylo zjištěno v Moravskoslezském kraji 630 679 zaměstnaných osob. Nejsou zde zahrnuti pracující studenti a učni. Za prací z území našeho kraje vyjíždělo 22 738 osob, tj. 3,6 % z celkového počtu zaměstnaných. Z tohoto počtu 27,0 % osob vyjíždělo denně.

Údaje o počtu vyjíždějících za prací nejsou mezi jednotlivými sčítáními zcela srovnatelné. Mimo metodické změny zejména ve vymezení osob, za které byly údaje zjišťovány, ovlivňují počet vyjíždějících i změny sídelní struktury. Míněna je tím jednak míra sloučení či osamostatnění jednotlivých územních jednotek do obcí, jednak změny území okresů nebo krajů.

Srovnání s rokem 1991 však ovlivňuje největší měrou změna „základny“, která tvoří zdroj vyjíždějících, a to počtu zaměstnaných. Zatímco v roce 1991 jich bylo v Moravskoslezském kraji skoro 660 tisíc, za deset let jejich počet poklesl o méně jak 30 tisíc osob. Tento rozdíl způsobil nárůst nezaměstnanosti a rozdíl ve změně v započítávání žen na mateřské dovolené (v roce 1991 včetně žen na tzv. další mateřské dovolené, v roce 2001 bez nich). Také rozvoj soukromého podnikání s množstvím firem v domě bydliště snížil počet vyjíždějících.

Z šesti okresů Moravskoslezského kraje v roce 2001 proti roku 1991 vyjíždělo z okresu za prací více ze tří okresů a to z Bruntálu, z Nového Jičína a z Ostravy - města. U ostatních okresů došlo k poklesu vyjíždky, nejvíce u okresu Karviná (o 25,9 %). Ve struktuře podle pohlaví vyjíždělo za prací více mužů než žen ve všech okresech kraje. Co se týká žen, nejvíce jich vyjíždělo za prací z okresu Opava, a to 40,2 % z celkového počtu vyjíždějících. Denně vyjíždělo za prací nejvíce absolutně z okresu Karviná, a to 45 259 osob. Relativně nejvíce vyjíždělo denně v roce 2001 z okresu Opava, a to 88,5 % všech vyjíždějících osob. Nejméně, a to absolutně i relativně, vyjíždělo z okresu Ostrava - město 28,3 % ze všech vyjíždějících, absolutně 8 124 osob. Ve všech okresech došlo v roce 2001 proti roku 1991 k poklesu vyjíždějících osob z okresu denně.

Tab. 2.1 Základní ukazatele dojíždky za prací v letech 1991 a 2001

Kraj, okres		Vyjíždějící z obce				Dojíždějící do obce			
		celkem	v tom		denně	celkem	v tom		denně
			muži	ženy			muži	ženy	
Kraj celkem	1991	229 935	144 416	85 519	214 499	238 473	154 500	83 973	217 217
	2001	200 280	127 026	73 254	170 198	183 275	115 380	67 895	166 393
Bruntál	1991	15 181	9 401	5 780	12 845	14 922	8 949	5 973	13 326
	2001	15 403	9 727	5 676	11 019	11 732	7 156	4 576	10 137
Frýdek-Místek	1991	55 005	33 790	21 215	52 918	48 285	30 969	17 316	44 676
	2001	49 323	30 808	18 515	43 424	37 469	23 699	13 770	34 449
Karviná	1991	69 390	44 812	24 578	65 269	59 468	42 208	17 260	54 737
	2001	51 384	34 404	16 980	45 259	37 379	25 709	11 670	34 679
Nový Jičín	1991	32 761	20 063	12 698	30 915	27 596	16 191	11 405	25 281
	2001	33 291	20 178	13 113	28 721	25 752	14 716	11 036	23 774
Opava	1991	44 825	27 200	17 625	42 816	24 452	12 768	11 684	23 468
	2001	38 041	22 759	15 282	33 651	25 584	14 405	11 179	23 085
Ostrava - město	1991	12 773	9 150	3 623	9 736	63 750	43 415	20 335	55 729
	2001	12 838	9 150	3 688	8 124	45 359	29 695	15 664	40 269

V roce 2001 došlo u všech okresů Moravskoslezského kraje k poklesu dojíždějících do okresu oproti roku 1991 s výjimkou okresu Opava, kde se počet dojíždějících osob zvýšil o 4,6 %. Relativně nejvíce žen dojíždělo v roce 2001 do okresu Opava, a to 43,7 % z celkového počtu dojíždějících osob. Také denní dojíždka do všech šesti okresů se proti roku 1991 snížila.

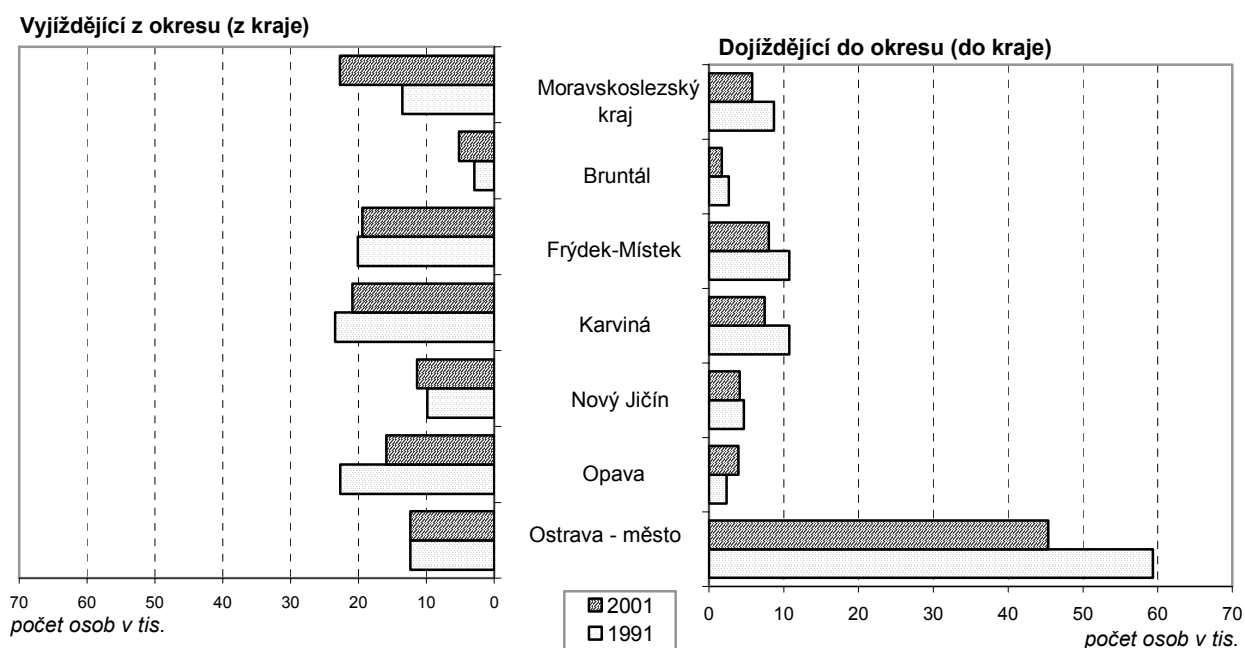
Podíl vyjíždějících osob v Moravskoslezském kraji do jiné obce okresu a do jiného okresu kraje se mírně snížil v roce 2001 oproti roku 1991, naopak počet vyjíždějících osob do jiného kraje a do zahraničí se v tomto smyslu zvýšil. Relativně nejvíce se snížil počet osob vyjíždějících do jiné obce okresu v okrese Bruntál a naopak se zvýšil u okresu Opava. Podíl vyjíždějících osob do jiného okresu kraje se nejvíce zvýšil v roce 2001 v Novém Jičíně. Podíl vyjíždějících osob do jiného kraje se takřka relativně zdvojnásobil u okresu Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Opava a Ostrava - město. K opačnému vývoji došlo v okrese Nový Jičín. Ze všech šesti okresů vyjíždělo v roce 2001 více osob do zahraničí než v roce 1991.

Tab. 2.2 Vyjíždějící za práci v letech 1991 a 2001 podle prostorového typu dojížděky

Kraj, okres	Vyjíždějící z obce celkem	v tom							
		počet vyjíždějících				podíl vyjíždějících (v %)			
		do jiné obce okresu	do jiného okresu kraje	do jiného kraje	do zahraničí ¹⁾	do jiné obce okresu	do jiného okresu kraje	do jiného kraje	do zahraničí ¹⁾
Kraj celkem	1991	229 935	136 982	75 632	15 655	1 666	59,6	32,9	6,8
	2001	200 280	112 700	64 842	20 153	2 585	56,3	32,4	10,1
Bruntál	1991	15 181	12 188	1 291	1 616	86	80,3	8,5	10,6
	2001	15 403	10 009	1 480	3 679	235	65,0	9,6	23,9
Frýdek-Místek	1991	55 005	34 625	18 877	1 195	308	62,9	34,3	2,2
	2001	49 323	29 448	16 488	2 885	502	59,7	33,4	5,8
Karviná	1991	69 390	45 415	21 773	1 652	550	65,4	31,4	2,4
	2001	51 384	29 925	17 464	3 411	584	58,2	34,0	6,6
Nový Jičín	1991	32 761	22 758	1 905	7 954	144	69,5	5,8	24,3
	2001	33 291	21 663	7 406	3 963	259	65,1	22,2	11,9
Opava	1991	44 825	21 996	21 589	1 092	148	49,1	48,2	2,4
	2001	38 041	21 655	13 774	2 109	503	56,9	36,2	5,5
Ostrava - město	1991	12 773	x	10 197	2 146	430	x	79,8	16,8
	2001	12 838	x	8 230	4 106	502	x	64,1	32,0

¹⁾ v roce 1991 včetně vyjíždějících na Slovensko

1. Vyjížděka a dojížděka za práci v letech 1991 a 2001

Počet dojíždějících do Moravskoslezského kraje celkem v roce 2001 se proti roku 1991 snížil o 23,1 %. Tato relace byla zachována u počtu dojíždějících z jiného kraje u všech šesti okresů. K porušení tohoto trendu došlo pak ve třech případech u počtu dojíždějících z jiného okresu kraje, a to u okresů Nový Jičín, Opava a Ostrava - město a pak u kategorie dojíždějících osob z jiné obce okresu, kde došlo k relativnímu zvýšení u čtyř okresů kraje. V absolutních údajích je podíl dojíždějících osob v roce 2001 proti roku 1991 u všech šesti okresů nižší.

V rámci Moravskoslezského kraje dojíždělo v roce 2001 za práci nejvíce do okresu Ostrava - město (stejně tomu tak bylo i v roce 1991). Z toho nejvíce z okresu Karviná, a to 13 852 osob, dále z okresu Opava (11 991 osob) a Frýdku-Místku (11 337 osob). Druhým okresem, kde dojíždělo v rámci našeho kraje nejvíce osob, byl okres Frýdek-Místek a hned za ním s minimálním rozdílem byl okres Karviná.

Saldo (rozdíl počtu dojíždějících a vyjíždějících) meziokresní dojížděky za práci se v roce 2001 proti roku 1991 snížilo v kraji celkem a v okresech Frýdek-Místek, Karviná a Opava, naopak u okresů Bruntál, Nový Jičín a Ostrava - město se mírně zvýšilo.

Převážná většina vyjíždky z obce je jen uvnitř České republiky. Do zahraničí za prací vyjíždělo z Moravskoslezského kraje 2 585 osob. Z okresů kraje pak nejvíce osob do zahraničí vyjíždělo z okresu Karviná, a to 584 a pak z okresu Opava (503 osob) a z Ostravy - města (502 osob).

Tab. 2.3 Dojíždějící za prací v letech 1991 a 2001 podle místa bydliště prostorového typu dojíždky

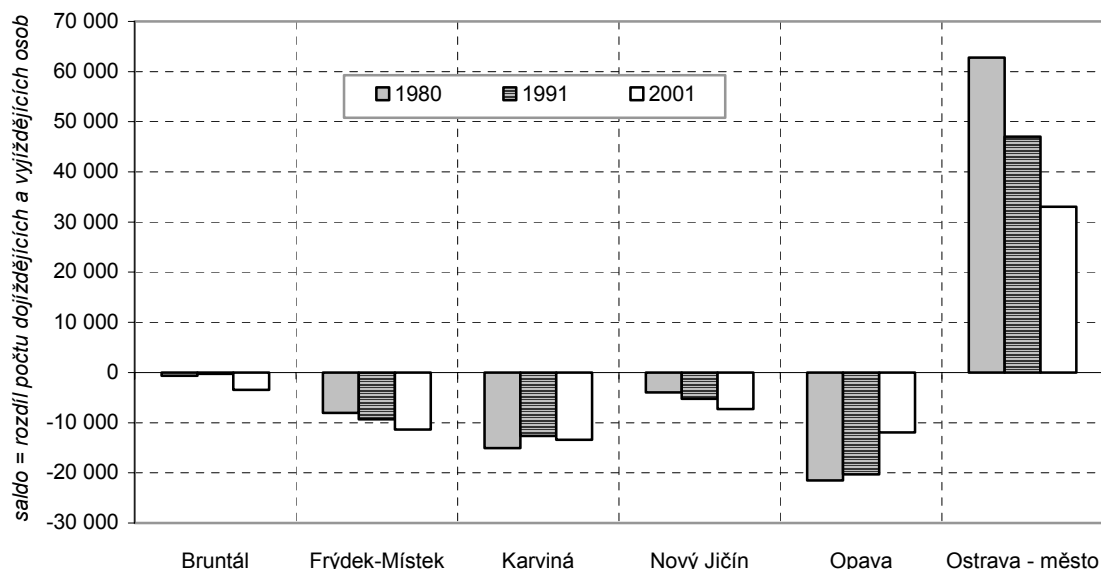
Kraj, okres	Dojíždějící do obce celkem ¹⁾	v tom					
		počet dojíždějících			podíl dojíždějících (v %)		
		z jiné obce okresu	z jiného okresu kraje	z jiného kraje	z jiné obce okresu	z jiného okresu kraje	z jiného kraje
Kraj celkem	1991	238 473	136 982	75 632	25 859	57,4	31,7
	2001	183 275	112 700	64 842	5 733	61,5	35,4
Bruntál	1991	14 922	12 188	1 418	1 316	81,7	9,5
	2001	11 732	10 009	948	775	85,3	8,1
Frýdek-Místek	1991	48 285	34 625	9 690	3 970	71,7	20,1
	2001	37 469	29 448	7 432	589	78,6	19,8
Karviná	1991	59 468	45 415	9 179	4 874	76,4	15,4
	2001	37 379	29 925	7 025	429	80,1	18,8
Nový Jičín	1991	27 596	22 758	3 228	1 610	82,5	11,7
	2001	25 752	21 663	3 032	1 057	84,1	11,8
Opava	1991	24 452	21 996	1 846	610	90,0	7,5
	2001	25 584	21 655	3 148	781	84,6	12,3
Ostrava - město	1991	63 750	x	50 271	13 479	x	78,9
	2001	45 359	x	43 257	2 102	x	95,4

¹⁾ v roce 1991 bez dojíždějících ze Slovenska

Tab. 2.4 Meziokresní dojíždka za prací v kraji v letech 1991 - 2001

Kraj, okres	Dojíždějící celkem	v tom okres dojíždky					
		Bruntál	Frýdek-Místek	Karviná	Nový Jičín	Opava	Ostrava - město
Kraj celkem	1991	75 632	1 418	9 690	9 179	3 228	1 846
	2001	64 842	948	7 432	7 025	3 032	3 148
v tom okres vyjíždky:							
Bruntál	1991	1 291	x	52	69	37	524
	2001	1 480	x	47	69	39	891
Frýdek-Místek	1991	18 877	92	x	4 661	1 624	62
	2001	16 488	34	x	3 603	1 375	139
Karviná	1991	21 773	121	3 669	x	125	102
	2001	17 464	56	3 189	x	136	231
Nový Jičín	1991	1 905	70	1 331	154	x	105
	2001	7 406	75	1 100	171	x	417
Opava	1991	21 589	879	226	621	640	x
	2001	13 774	616	237	412	518	x
Ostrava - město	1991	10 197	256	4 412	3 674	802	1 053
	2001	8 230	167	2 859	2 770	964	1 470

2. Vývoj salda dojížd'ky a vyjížd'ky za prací podle okresů

2.2 Intenzita vyjížd'ky z obcí

Údaje o počtu vyjíždějících za prací nejsou mezi jednotlivými sčítáními zcela srovnatelné. Mimo metodické změny zejména ve vymezení osob, za které byly údaje zjišťovány, ovlivňují počet vyjíždějících i změny sídelní struktury. Míněna je tím míra sloučení či osamostatnění jednotlivých územních jednotek do obcí, jednak změny území okresů nebo krajů. Vyjížd'ka je ovlivněna strukturou mimo obecní vyjížd'ky, a to jednak meziokresními přesuny obcí a jednak, a to byla zásadní změna proti předchozímu sčítání, v územní struktuře dle krajů - od roku 2000 je nové rozdělení území státu do krajů.

Tab. 2.5 Intenzita vyjížd'ky za prací v letech 1991 a 2001

Kraj, okres	Podíl vyjíždějících zaměstnaných osob z obce bydliště (v %)						Podíl vyjíždějících denně z úhrnu vyjíždějících z obce	
	celkem		muži		ženy			
	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Kraj celkem	34,7	37,6	41,3	43,4	27,4	30,5	93,3	85,0
Bruntál	26,6	34,2	31,1	39,2	21,6	28,1	84,6	71,5
Frýdek-Místek	48,2	51,9	55,8	58,5	39,7	43,7	96,2	88,0
Karviná	48,5	46,4	58,4	56,1	37,1	34,4	94,1	88,1
Nový Jičín	39,6	48,0	45,9	52,4	32,5	42,6	94,4	86,3
Opava	48,4	47,4	55,6	52,0	40,4	41,9	95,5	88,5
Ostrava - město	7,4	9,7	10,2	12,8	4,4	6,0	76,2	63,3

Proti předešlému sčítání je zásadní změna struktury v nárůstu vyjížd'ky za prací na delší vzdálenost, což je patrné z výše uvedené tabulky. Podíl vyjíždějících denně z úhrnu vyjíždějících z obce proti roku 1991 v kraji se snížil. Ke snížení došlo rovněž také u všech šesti okresů kraje.

Podle velikostních skupin obcí platí, že z obce s větším počtem obyvatel vyjíždělo za prací do jiných obcí okresu méně osob a to jak mužů, tak žen. Do jiných okresů kraje tomu již tak nebylo. Do jiných krajů vyjíždělo za prací nejméně osob. Mužů vyjíždělo podle velikostních skupin obcí dvojnásobně více než žen.

V rámci Moravskoslezského kraje a jeho šesti okresů relativně nejvíce osob v okrese Bruntál vyjíždělo z obce Mezina (89,6 % ze zaměstnaných osob celkem) a nejméně z Krnova (18,7 %). V okrese Frýdek-Místek vyjíždělo relativně nejvíce z obce Písečná (93,3 %) a nejméně z Třince (16,0 %). V okrese Karviná nejvíce z Dolní Lutyně (81,7 %) a nejméně z Bohumína (24,3 %). V okrese Nový Jičín relativně nejvíce osob vyjíždělo z Bílovice (96,5 %) a nejméně z Nového Jičína (25,4 %). V okrese Opava nejvíce osob vyjíždělo ze Lhotky u Litultovic (90,3 %) a nejméně, podobně jako v okrese Nový Jičín, z okresního města Opavy (15,5 %). Z okresu Ostrava - město vyjíždí celkem 9,7 % osob, relativně nejméně z městského obvodu Nová

Ves (6,3 %) a naopak relativně nejvíce z městského obvodu Radvanice a Bartovice. (Viz přílohavá tabulka A4).

Tab. 2.6 Vyjíždějící za práci podle velikostních skupin obcí

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel								
		do 199	200 - 499	500 - 999	1 000 - 1 999	2 000 - 4 999	5 000 - 9 999	10 000 - 19 999	20 000 - 49 999	50 000 a více
Vyjíždějící za práci										
z obce bydliště ¹⁾	488 865	597	7 590	21 166	42 282	51 540	39 920	21 052	78 855	225 863
muži	266 585	360	4 458	12 009	23 609	28 709	21 786	11 239	42 961	121 454
z nich vyjíždí (v %):										
do jiných obcí okresu	25,5	58,9	58,3	54,4	51,5	47,3	34,0	16,5	21,8	11,7
do jiných okresů kraje	16,2	11,9	12,9	21,7	23,9	23,5	21,4	23,4	12,0	12,5
do jiných krajů	5,4	12,2	9,9	6,6	5,1	5,4	6,4	8,9	5,6	4,6
ženy	222 280	237	3 132	9 157	18 673	22 831	18 134	9 813	35 894	104 409
z nich vyjíždí (v %):										
do jiných obcí okresu	20,2	68,4	62,8	58,1	53,4	45,9	25,9	11,7	15,7	5,2
do jiných okresů kraje	9,7	9,3	9,0	13,7	16,1	15,8	15,6	15,1	6,8	6,4
do jiných krajů	2,6	3,4	4,8	2,8	2,3	2,3	3,0	4,7	2,7	2,3
Podíl vyjíždějících zaměst. osob										
z obce bydliště celkem (v %)										
v rámci ČR	37,3	70,6	71,3	72,4	69,9	65,1	49,3	37,1	30,6	20,3
muži	91,6	85,3	89,4	90,4	90,2	91,3	90,3	89,6	92,7	92,1
ženy	93,0	86,8	90,8	92,7	92,4	92,8	93,0	92,6	93,3	93,3
Denně vyjíždějící za práci										
z obce bydliště	170 198	415	5 142	14 991	29 309	33 022	18 537	7 027	21 736	40 019
Podíl vyjíždějících denně z úhrnu										
vyjíždějících (v %) v rámci ČR	34,8	69,5	67,7	70,8	69,3	64,1	46,4	33,4	27,6	17,7

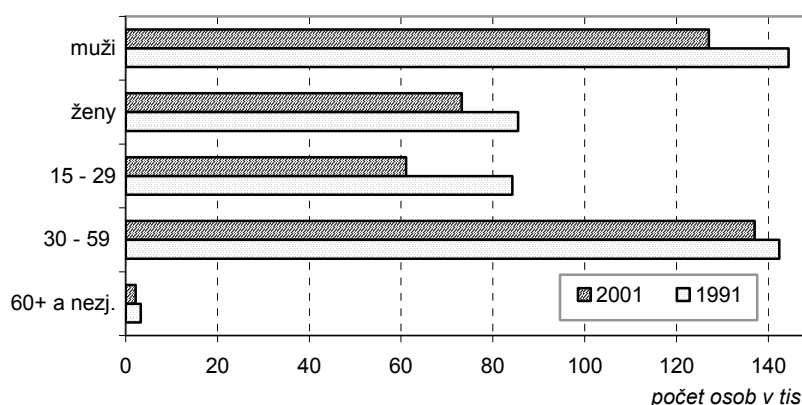
¹⁾ včetně vyjíždějících s nejištěným místem pracoviště

2.3 Vyjíždka podle pohlaví a věku vyjíždějících

V pracovní mobilitě mužů a žen je rozdíl. Z celkového počtu vyjíždějících za práci z Moravskoslezského kraje celkem pracujících mužů vyjíždělo 63,4 % a žen 36,6 %.

Struktura vyjíždky dle pohlaví v rámci okresu se mírně liší od souhrnné vyjíždky - muži tvořili 60,3 % z hodnoty kraje celkem. Ženy vyjíždělo více na kratší vzdálenosti než muži. Jedním z důvodů preference žen vyjíždět na kratší vzdálenost je péče o děti a domácnost. S prostorovým typem vyjíždky znamenajícím delší cesty se mírně zvyšuje zastoupení mužů, nejvíce do jiných krajů - mužů vyjíždělo 71,6 % a žen jen 28,4 %. Na úhrnu vyjíždějících do zahraničí se muži podíleli 57,7 %.

3. Vyjíždějící mimo obec za práci podle věku v letech 1991 a 2001

Mobilita zaměstnaných osob je závislá i na věku. Na celkovém počtu vyjíždějících se více jak z poloviny podílí osoby věkových skupin 30 - 39 a 40 - 49 roků (obě skupiny cca 26,0 %). Dvě nejmladší skupiny (15 - 24 a 25 - 29 roků) a skupina „padesátníků“ měly podíly obdobné (14,7 % - 16,1 %).

Tab. 2.7 Vyjíždějící za práci podle pohlaví a věku

Kraj, okres	Vyjíždějící z obce celkem	v tom (v %)		v tom ve věku (v %)							
		muži	ženy	15 - 24	25 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 a více vč. nezj.		
Kraj celkem	Vyjíždějící celkem										
	200 280	63,4	36,6	14,7	15,8	26,3	26,0	16,1	1,1		
	Bruntál	15 403	63,2	36,8	20,3	17,6	22,9	23,0	15,1	1,0	
	Frýdek-Místek	49 323	62,5	37,5	13,7	15,6	26,3	26,5	16,9	1,0	
	Karviná	51 384	67,0	33,0	12,6	14,7	28,1	27,1	16,2	1,2	
	Nový Jičín	33 291	60,6	39,4	15,3	16,0	25,6	25,4	16,8	0,9	
	Opava	38 041	59,8	40,2	15,3	15,6	25,4	27,3	15,5	1,0	
	Ostrava - město	12 838	71,3	28,7	16,8	18,7	28,2	20,8	13,6	1,7	
	do jiných obcí okresu										
	112 700	60,3	39,7	12,9	14,1	27,0	28,4	16,7	1,0		
Kraj celkem	Bruntál	10 009	59,3	40,7	15,2	14,3	24,6	26,7	18,0	1,3	
	Frýdek-Místek	29 448	60,1	39,9	12,3	14,0	27,2	28,9	16,7	0,9	
	Karviná	29 925	68,1	31,9	10,0	13,2	29,7	29,7	16,3	1,1	
	Nový Jičín	21 663	56,2	43,8	13,8	14,4	25,4	27,1	18,4	0,9	
	Opava	21 655	54,0	46,0	15,5	15,0	25,7	27,8	15,0	0,9	
	Ostrava - město	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
	do jiných okresů kraje										
	64 842	66,6	33,4	11,7	15,5	27,2	26,2	18,1	1,3		
	Kraj celkem	Bruntál	1 480	69,4	30,6	19,1	22,4	23,2	20,7	13,6	0,8
		Frýdek-Místek	16 488	65,5	34,5	11,6	15,9	26,5	25,3	19,5	1,2
Karviná		17 464	64,4	35,6	11,4	15,4	27,4	25,9	18,5	1,4	
Nový Jičín		7 406	67,6	32,4	12,4	15,6	27,5	26,2	17,2	1,1	
Opava		13 774	66,6	33,4	11,7	14,4	26,0	29,0	17,7	1,2	
Ostrava - město		8 230	72,2	27,8	10,7	15,3	30,5	25,0	16,6	2,0	
do jiných krajů											
20 153		71,6	28,4	33,3	25,2	20,4	13,1	7,3	0,8		
Kraj celkem		Bruntál	3 679	72,1	27,9	34,1	24,4	18,5	14,4	8,2	0,5
		Frýdek-Místek	2 885	70,9	29,1	38,0	27,9	17,7	9,9	5,7	0,7
	Karviná	3 411	71,2	28,8	40,7	23,5	18,9	11,1	5,1	0,8	
	Nový Jičín	3 963	71,9	28,1	27,4	25,0	22,8	15,7	8,4	0,7	
	Opava	2 109	73,5	26,5	33,5	26,4	19,0	12,9	7,4	0,8	
	Ostrava - město	4 106	70,7	29,3	28,8	24,8	23,5	13,3	8,1	1,5	
	do zahraničí										
	2 585	57,7	42,3	24,3	24,8	23,5	17,2	9,6	0,7		
	Kraj celkem	Bruntál	235	48,9	51,1	29,4	26,0	19,1	15,3	9,4	0,9
		Frýdek-Místek	502	51,0	49,0	22,9	27,9	22,5	14,9	11,0	0,8
Karviná		584	57,9	42,1	20,2	22,4	25,0	21,9	9,6	0,9	
Nový Jičín		259	54,8	45,2	34,0	25,5	22,4	11,6	6,6	0,0	
Opava		503	67,2	32,8	27,6	24,1	18,1	20,3	8,9	1,0	
Ostrava - město		502	60,4	39,6	19,7	24,5	30,7	14,5	10,4	0,2	

S rostoucím věkem (odlišuje se skupina starších 60 let včetně nezjištěno) se zvyšovalo zastoupení kratších typů vyjíždění. Rozdíl byl patrný hlavně ve větším zastoupení vyjíždějících mimo kraj u mladších a mimo okres u starších.

Do našeho kraje v roce 2001 dojíždělo podle pohlaví měřeno všemi vzdálenostmi vždy více mužů než žen. Přitom nejvíce žen dojíždělo z jiných obcí okresu v rámci okresu (39,7 %) a nejméně z jiných krajů (25,5 %).

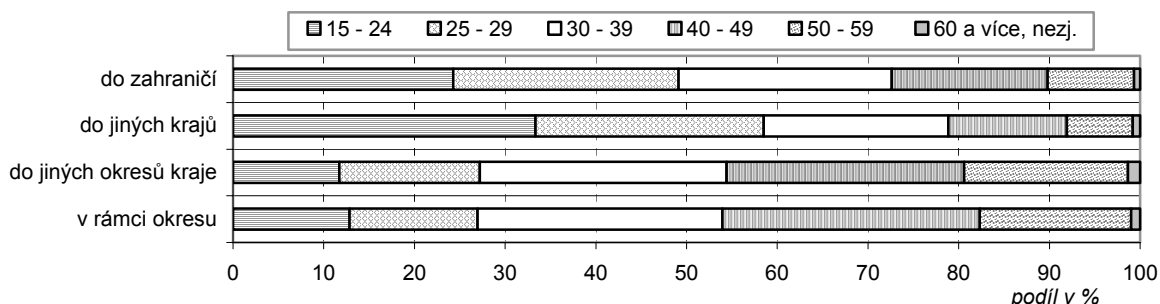
Mezi jednotlivými okresy v rámci Moravskoslezského kraje nejsou patrné jak u vyjížděky tak dojížděky větší rozdíly s výjimkou okresu Ostrava - město, který se choval poněkud jinak, a to proto, že v okrese Ostrava - město je relativně nejvíce příležitostí k práci.

Z údajů zjištěných při sčítání lidu v roce 2001 není patrná jednoznačná závislost mezi vzděláním a podílem vyjíždějících z obce z úhrnného stavu zaměstnaných.

Tab. 2.8 Dojíždějící za práci podle pohlaví a věku

Kraj, okres	Dojíždějící do obce celkem	v tom (v %)		v tom ve věku (v %)					
		muži	ženy	15 - 24	25 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 a více vč. nezj.
Kraj celkem Bruntál Frýdek-Místek Karviná Nový Jičín Opava Ostrava - město	Dojíždějící celkem								
	183 275	63,0	37,0	12,7	14,8	27,0	27,3	17,1	1,1
	11 732	61,0	39,0	15,1	15,0	24,6	26,2	17,7	1,4
	37 469	63,2	36,8	12,1	14,5	27,7	28,1	16,7	1,0
	37 379	68,8	31,2	10,0	13,6	30,1	29,1	16,0	1,1
	25 752	57,1	42,9	14,0	14,6	25,4	26,8	18,1	1,0
	25 584	56,3	43,7	16,8	15,6	25,4	26,6	14,5	1,0
	45 359	65,5	34,5	11,6	15,6	26,2	26,1	19,2	1,4
	z jiných obcí okresu								
	112 700	60,3	39,7	12,9	14,1	27,0	28,4	16,7	1,0
Bruntál	10 009	59,3	40,7	15,2	14,3	24,6	26,7	18,0	1,3
Frýdek-Místek	29 448	60,1	39,9	12,3	14,0	27,2	28,9	16,7	0,9
Karviná	29 925	68,1	31,9	10,0	13,2	29,7	29,7	16,3	1,1
Nový Jičín	21 663	56,2	43,8	13,8	14,4	25,4	27,1	18,4	0,9
Opava	21 655	54,0	46,0	15,5	15,0	25,7	27,8	15,0	0,9
Ostrava - město	x	x	x	x	x	x	x	x	x
z jiných okresů kraje									
Kraj celkem Bruntál Frýdek-Místek Karviná Nový Jičín Opava Ostrava - město	64 842 948 7 432 7 025 3 032 3 148 43 257	66,6 69,0 74,4 70,9 61,2 65,3 65,0	33,4 31,0 25,6 29,1 38,8 34,7 35,0	11,7 14,9 11,0 9,9 14,8 17,6 11,4	15,5 17,5 15,6 14,6 14,7 19,3 15,3	27,2 25,3 29,4 31,8 25,1 25,7 26,3	26,2 24,1 25,6 27,2 26,8 22,9 26,4	18,1 16,2 16,9 15,2 17,1 13,2 19,2	1,3 2,0 1,5 1,2 1,6 1,3 1,3
z jiných krajů									
Kraj celkem Bruntál Frýdek-Místek Karviná Nový Jičín Opava Ostrava - město	5 733 775 589 429 1 057 781 2 102	74,5 73,4 79,1 77,4 64,1 83,7 74,9	25,5 26,6 20,9 22,6 35,9 16,3 25,1	19,2 14,7 12,7 12,6 15,8 47,8 15,0	20,1 20,8 20,4 22,1 18,2 18,1 21,2	24,6 23,5 31,7 33,8 25,7 16,6 23,5	19,0 22,7 20,0 18,9 22,4 8,3 19,7	15,0 15,4 13,4 10,7 15,8 7,4 18,6	2,1 3,0 1,7 1,9 2,1 1,8 2,0

4. Struktura vyjíždějících za práci mimo obec podle věku

Tab. 2.9 Dojíždka za práci podle nejvyššího ukončeného vzdělání

Kraj, okres	Vyjíždějící z obce					Dojíždějící do obce				
	celkem	z toho nejvyšší ukončené vzdělání (v %)				celkem	z toho nejvyšší ukončené vzdělání (v %)			
		základní a bez vzdělání	učňovské a střední bez mat.	střední s mat. a vyšší	vysoko-školské		základní a bez vzdělání	učňovské a střední bez mat.	střední s mat. a vyšší	vysoko-školské
Kraj celkem	99 573	7,2	46,5	33,7	12,4	108 427	6,9	45,1	35,1	12,7
Bruntál	15 403	9,5	47,2	33,9	9,2	11 732	10,4	48,9	31,2	9,3
Frýdek-Místek	49 323	5,3	44,1	37,0	13,5	37 469	6,2	48,4	34,5	10,8
Karviná	51 384	7,2	44,7	35,4	12,6	37 379	7,8	49,5	32,1	10,4
Nový Jičín	33 291	6,2	46,6	35,0	12,0	25 752	6,7	48,1	34,5	10,6
Opava	38 041	7,6	49,0	32,7	10,5	25 584	7,9	49,3	32,1	10,5
Ostrava - město	12 838	5,7	38,0	33,0	23,1	45 359	5,5	40,0	38,2	16,1

Tab. 2.10 Saldo dojížděky a obsazená pracovní místa na 1000 obyvatel podle nejvyššího ukončeného vzdělání

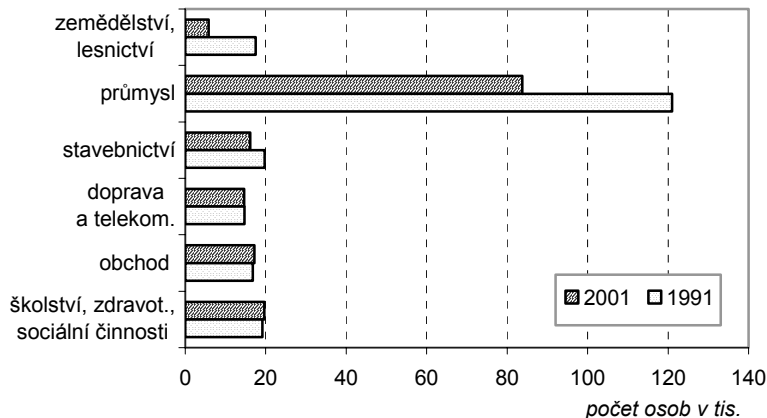
Kraj, okres	Saldo dojížděky					Obsazená pracovní místa na 1000 zaměst. obyvatel				
	celkem	z toho nejvyšší ukončené vzdělání (v %)				celkem	z toho nejvyšší ukončené vzdělání (v %)			
		základní a bez vzdělání	učňovské a střední bez mat.	střední s mat. a vyšší	vysoko-školské		základní a bez vzdělání	učňovské a střední bez mat.	střední s mat. a vyšší	vysoko-školské
Kraj celkem	8 854	341	2 553	4 536	1 449	1 017	1 008	1 011	1 025	1 022
Bruntál	-3 671	-236	-1 538	-1 559	-328	918	952	928	895	914
Frýdek-Místek	-11 854	-292	-3 606	-5 311	-2 645	875	955	915	845	775
Karviná	-14 005	-793	-4 441	-6 183	-2 564	873	923	912	836	782
Nový Jičín	-7 539	-334	-3 134	-2 786	-1 266	891	937	905	881	829
Opava	-12 457	-865	-6 035	-4 215	-1 311	844	876	843	838	848
Ostrava - město	32 521	1 776	13 260	13 096	4 354	1 247	1 156	1 250	1 284	1 200

2.4 Vyjížděka podle odvětví

Výsledky vyjížděky za prací zjištěné sčítáním 2001 byly zpracovány do sedmi jmenovitě uvedených odvětví ekonomické činnosti (zemědělství a lesnictví, průmysl, stavebnictví, obchod, doprava a telekomunikace, školství, zdravotnictví a sociální činnosti), ve kterých vyjíždějící osoby pracují. Z celkového počtu vyjíždějících tvoří zaměstnaní v těchto odvětvích více než tři čtvrtiny (78,4 %). Úhrn ovlivňuje nejvíce průmysl - na vyjížděce v okrese má podíl 47,5 %, do jiných krajů 20,6 % a do zahraničí 13,7 %.

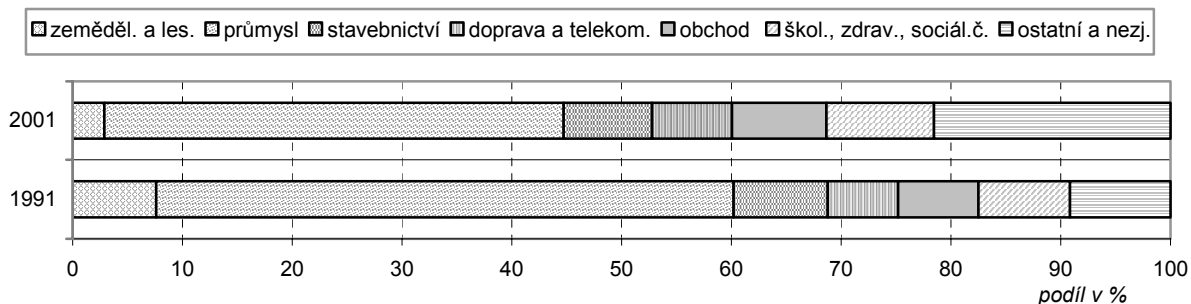
Sledování odvětví je možno dle podílu na úhrnu vyjížděky rozdělit do tří skupin. Jednoznačně dominující byl průmysl se 41,8 %. Dále to byl tři odvětví s podíly od 7,3 % do 8,6 %, a to doprava a telekomunikace, stavebnictví a obchod. Třetí skupinu tvořily také tři odvětví s podíly od 2,9 % do 5,5 %, a to zdravotnictví a sociální činnosti, školství a zemědělství a lesnictví (12,4 %) a dále zdravotnictví a sociální činnosti (7,6 %).

5. Vyjíždějící mimo obec za prací podle odvětví v letech 1991 a 2001

Podíly dojíždějících za prací podle odvětví v rámci Moravskoslezského kraje při sčítání lidu v roce 2001 v podstatě kopírovaly vyjížděku za prací. Nejvyšší podíl měl opět průmysl (4,4 %) a další dvě skupiny byly svým složením stejné.

6. Struktura vyjíždějících za prací mimo obec podle odvětví v letech 1991 a 2001

Tab. 2.11 Vyjíždějící za prací podle odvětví

Kraj, okres	Vyjíždějící z obce celkem	z toho odvětví (v %)						
		zemědělství, lesnictví	průmysl	stavebnictví	obchod	doprava a telekomun.	školství	zdravotnictví, soc. činnosti
	Vyjíždějící celkem							
Kraj celkem	200 280	2,9	41,8	8,0	8,6	7,3	4,3	5,5
Bruntál	15 403	6,7	33,0	11,6	7,4	7,4	4,3	6,4
Frýdek-Místek	49 323	2,7	43,6	6,8	9,3	7,4	4,8	5,7
Karviná	51 384	0,6	47,0	6,1	7,9	7,9	3,5	4,3
Nový Jičín	33 291	4,0	44,9	6,9	8,1	6,6	4,4	5,5
Opava	38 041	4,2	36,3	11,5	9,0	7,3	4,7	6,7
Ostrava - město	12 838	1,4	33,5	9,4	10,2	6,7	4,4	5,1
	do jiných obcí okresu							
Kraj celkem	112 700	4,2	47,5	6,3	8,3	6,2	4,9	5,8
Bruntál	10 009	8,6	39,5	8,6	6,9	6,3	5,4	6,9
Frýdek-Místek	29 448	4,0	46,3	5,9	9,5	6,5	5,1	5,8
Karviná	29 925	0,5	56,6	4,0	6,9	6,7	3,9	4,7
Nový Jičín	21 663	5,2	49,9	5,7	7,9	4,9	4,9	5,2
Opava	21 655	6,4	38,0	9,3	9,7	6,3	5,7	7,4
Ostrava - město	x	x	x	x	x	x	x	x
	do jiných okresů kraje							
Kraj celkem	64 842	1,0	39,7	10,0	8,9	9,4	3,9	5,3
Bruntál	1 480	2,8	23,4	16,2	8,9	12,3	4,1	5,3
Frydek-Místek	16 488	0,6	44,1	7,9	9,0	9,0	4,5	5,4
Karviná	17 464	0,5	37,2	9,1	9,1	10,3	2,8	3,8
Nový Jičín	7 406	1,8	39,3	8,7	8,5	10,9	4,0	7,3
Opava	13 774	1,1	37,4	14,1	8,0	9,1	3,6	5,9
Ostrava - město	8 230	1,7	42,8	9,3	9,8	6,6	5,2	5,7
	do jiných krajů							
Kraj celkem	20 153	1,7	20,6	11,2	9,5	6,9	2,5	4,1
Bruntál	3 679	3,3	20,5	17,6	8,0	8,2	1,6	5,3
Frýdek-Místek	2 885	1,2	17,9	8,9	9,8	6,2	2,9	4,5
Karviná	3 411	0,6	18,8	8,6	10,6	5,5	2,2	3,8
Nový Jičín	3 963	1,8	29,9	10,0	8,4	7,5	2,8	3,3
Opava	2 109	2,8	16,7	13,2	8,3	6,3	2,9	4,4
Ostrava - město	4 106	0,7	17,3	9,5	11,5	7,0	2,9	3,7
	do zahraničí							
Kraj celkem	2 585	1,6	13,7	12,4	6,3	7,1	4,1	7,6
Bruntál	235	1,3	13,2	13,2	7,2	6,8	3,8	10,2
Frýdek-Místek	502	1,4	11,6	9,2	6,8	10,0	6,4	10,4
Karviná	584	1,5	15,9	7,4	7,2	8,2	5,7	6,2
Nový Jičín	259	1,9	13,1	5,8	4,2	6,6	1,5	8,1
Opava	503	2,8	14,5	26,6	5,8	4,2	2,6	5,2
Ostrava - město	502	0,8	13,1	10,4	6,0	6,2	3,2	7,4

Tab. 2.12 Dojíždějící za práci podle odvětví

Kraj, okres	Dojíždějící do obce celkem	z toho odvětví (v %)						
		zemědělství, lesnictví	průmysl	stavebnictví	obchod	doprava a telekomun.	školství	zdravotnictví, soc. činnosti
Kraj celkem Bruntál Frýdek-Místek Karviná Nový Jičín Opava Ostrava - město	Dojíždějící celkem							
	183 275	3,0	44,0	7,8	8,5	7,4	4,6	5,7
	11 732	8,5	38,5	9,3	6,7	6,4	5,3	6,9
	37 469	3,6	46,3	6,8	9,3	6,4	4,5	5,4
	37 379	0,5	54,1	4,8	7,5	7,5	4,4	4,7
	25 752	5,0	48,7	5,7	8,1	5,3	5,0	5,5
	25 584	6,1	35,5	9,4	9,8	6,4	5,7	7,4
	45 359	0,4	37,3	11,1	8,6	10,2	3,6	5,5
	z jiných obcí okresu							
	Kraj celkem Bruntál Frýdek-Místek Karviná Nový Jičín Opava Ostrava - město	112 700 10 009 29 448 29 925 21 663 21 655 x	4,2 8,6 4,0 0,5 5,2 6,4 x	47,5 39,5 46,3 56,6 49,9 38,0 x	6,3 8,6 5,9 4,0 5,7 9,3 x	8,3 6,9 9,5 6,9 7,9 9,7 x	6,2 6,3 6,5 6,7 4,9 6,3 x	4,9 5,4 5,1 3,9 4,9 5,7 x
z jiných okresů kraje								
Kraj celkem Bruntál Frýdek-Místek Karviná Nový Jičín Opava Ostrava - město	64 842 948 7 432 7 025 3 032 3 148 43 257	1,0 6,0 1,8 0,5 3,5 5,5 0,3	39,7 37,7 47,9 44,4 45,6 24,0 38,2	10,0 10,4 9,6 7,5 5,8 10,5 10,7	8,9 7,0 8,7 9,7 9,0 10,9 8,6	9,4 9,0 6,1 10,7 6,8 8,0 10,0	3,9 4,4 2,7 6,2 5,0 6,2 3,5	5,3 4,9 3,7 4,9 6,4 7,9 5,4
z jiných krajů								
Kraj celkem Bruntál Frýdek-Místek Karviná Nový Jičín Opava Ostrava - město	5 733 775 589 429 1 057 781 2 102	2,8 9,7 2,9 0,9 3,6 1,5 0,6	23,7 26,7 23,1 41,5 33,4 12,4 18,4	14,4 17,0 17,1 10,7 6,0 8,1 19,9	7,8 4,4 9,0 8,6 9,6 7,6 7,7	8,8 4,0 4,4 10,0 8,7 3,2 13,6	5,7 5,0 2,7 5,6 6,8 5,2 6,4	6,5 9,3 7,0 4,7 7,1 5,6 5,7

2.5 Frekvence vyjížd'ky, denní vyjížd'ka podle času stráveného na cestě

Převážná většina vyjíždějících do zaměstnání mimo obec bydliště vyjížděla denně.

Tab. 2.13 Denní vyjížd'ka za práci podle času stráveného na cestě v letech 1991 a 2001

Kraj, okres	1991					2001					průměrný čas strávený na cestě (v min.) ¹⁾
	denně vyjíždí za prací mimo obec bydliště	struktura (v %) podle času stráveného na cestě				denně vyjíždí za prací mimo obec bydliště	struktura (v %) podle času stráveného na cestě				
		do 14 minut	15 - 29 minut	30 - 59 minut	60 min. a více		do 14 minut	15 - 29 minut	30 - 59 minut	60 min. a více	
Kraj celkem	214 499	3,1	14,6	51,7	30,6	169 801	11,7	36,7	27,6	24,1	42,0
Bruntál	12 845	8,0	21,9	50,5	19,6	10 999	16,6	41,5	24,8	17,1	36,3
Frýdek-Místek	52 918	2,6	13,2	48,3	35,8	43 360	11,2	35,6	28,5	24,7	42,7
Karviná	65 269	1,8	15,6	58,9	23,7	45 136	9,7	40,6	28,5	21,2	40,7
Nový Jičín	30 915	3,6	16,4	51,8	28,1	28 665	14,6	39,0	26,7	19,8	38,7
Opava	42 816	3,1	12,6	48,1	36,3	33 539	11,9	32,4	26,4	29,2	44,9
Ostrava - město	9 736	5,7	9,4	39,2	45,6	8 102	7,1	23,5	29,7	39,7	53,0

¹⁾ vážený průměr počítaný ze středů intervalů, tj. 7,5; 22,5; 45 a 85 minut

Denní vyjížďka za Moravskoslezský kraj celkem klesla v roce 2001 proti roku 1991 o 20,8 % (o 44 698 osob). Struktura v procentech podle času stráveného na cestě se v roce 2001 změnila proti roku 1991. Ve sledovaných intervalech v minutách v roce 2001 nejvíce (36,7 %) vyjíždějících strávilo na cestě za prací 15 - 29 minut. V roce 1991 to bylo 51,7 % všech denně vyjíždějících v kraji u kategorie 30 - 59 minut. Nejméně osob vyjíždělo za prací mimo obec bydliště jak v roce 1991 (3,1 %), tak v roce 2001 (11,7 %) v kategorii do 14 minut.

Z okresů měl nejvyšší podíl (41,5 %) v kategorii 15 - 29 minut okres Bruntál a pak okres Karviná, následuje Ostrava-město (39,7 %) v kategorii 60 minut a více.

Tab. 2.14 Denní vyjížďka za prací podle času stráveného na cestě podle velikostních skupin obcí

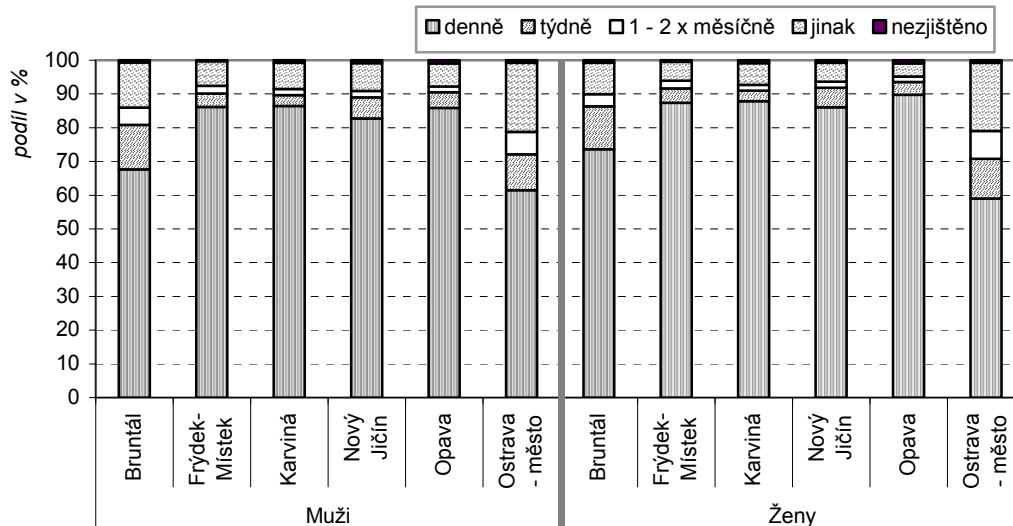
	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel								
		do 199	200 - 499	500 - 999	1 000 - 1 999	2 000 - 4 999	5 000 - 9 999	10 000 - 19 999	20 000 - 49 999	50 000 a více
Denně vyjíždějící za prací z obce bydliště z toho s dobou cesty (v %): do 14 minut 15 - 29 minut 30 - 44 minut 45 - 59 minut 60 minut a více Průměrný čas strávený na cestě v minutách ¹⁾	Celkem									
	170 198	415	5 142	14 991	29 309	33 022	18 537	7 027	21 736	40 019
	11,6	19,8	19,9	16,8	13,8	12,1	10,7	7,3	9,9	8,7
	36,6	35,7	36,1	36,9	37,4	36,2	37,2	27,3	38,3	36,7
	27,5	24,3	23,7	25,1	26,2	27,4	28,1	29,5	30,4	27,9
	14,5	11,8	11,8	12,3	13,6	14,9	14,7	21,8	13,0	15,6
	9,5	7,5	8,2	8,7	8,6	9,3	9,1	13,8	8,0	10,9
	35,2	31,5	31,8	32,9	33,9	35,1	35,2	41,1	34,5	36,9
	Muži									
	105 782	236	2 990	8 662	16 769	19 387	11 336	4 383	13 875	28 144
Denně vyjíždějící za prací z obce bydliště z toho s dobou cesty (v %): do 14 minut 15 - 29 minut 30 - 44 minut 45 - 59 minut 60 minut a více Průměrný čas strávený na cestě v minutách ¹⁾	11,3	20,3	17,8	16,0	13,2	11,9	11,0	7,1	10,5	8,9
	36,2	32,2	34,2	34,2	35,4	34,6	36,9	28,2	38,5	38,3
	27,3	24,2	24,7	25,9	26,4	27,0	27,4	28,2	29,7	27,3
	14,4	12,7	12,6	12,9	14,3	15,6	14,3	21,1	12,3	14,5
	10,5	9,3	10,3	10,7	10,5	10,7	10,3	15,1	8,6	10,7
	35,8	32,8	33,8	34,6	35,3	36,1	35,7	41,5	34,5	36,3
	Ženy									
	64 416	179	2 152	6 329	12 540	13 635	7 201	2 644	7 861	11 875
	12,1	19,0	22,7	17,9	14,7	12,4	10,3	7,7	9,0	8,2
	37,3	40,2	38,8	40,5	40,1	38,4	37,6	25,7	37,9	32,8
28,0	24,6	22,4	24,1	26,0	27,9	29,2	31,5	31,6	29,3	
14,7	10,6	10,8	11,3	12,8	13,9	15,3	23,0	14,4	18,3	
7,7	5,0	5,2	6,0	6,1	7,3	7,4	11,8	6,9	11,3	
Průměrný čas strávený na cestě v minutách ¹⁾	34,2	29,7	29,0	30,6	31,9	33,6	34,6	40,4	34,5	38,3

¹⁾ vážený průměr počítaný ze středů intervalů, tj. 7,5; 22,5; 37,5; 52,5 a 85 minut

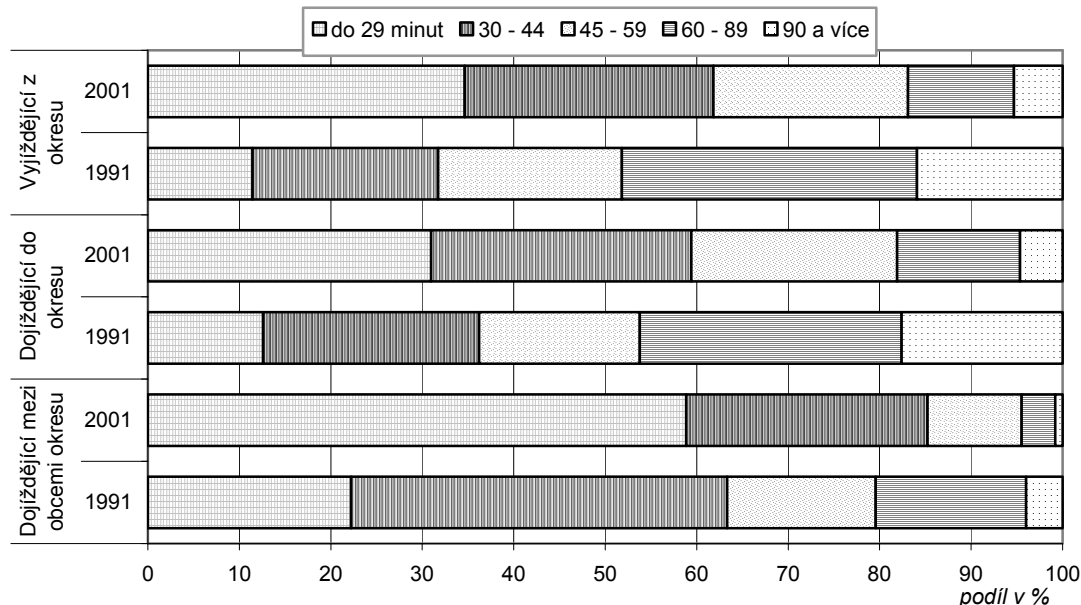
Podle frekvence vyjížďky nejvíce osob vyjíždělo i dojíždělo za prací z obce v Moravskoslezském kraji denně. Denně vyjíždělo nejvíce osob relativně z okresu Opava (87,5 %), absolutně pak z okresu Frýdek-Místek, a to 56 780 osob. Jako druhá nejvyšší frekvence vyjížďky je jinak (tzn. ne týdně nebo 1 - 2x měsíčně). Tady více vyjíždělo mužů než žen. U dojížďky byly obdobné tendence vývoje.

Z denní dojížďky za prací podle času stráveného na cestě nejvíce osob dojíždělo v kraji mezi obcemi okresu a to 46 325 při sčítání lidu v roce 2001 v rozmezí 15 až 29 minut a pak 38 586 osob dojíždělo za prací 30 - 59 minut. V podstatě stejné trendy jsou i u všech okresů kraje s výjimkou okresu Ostrava - město, kde jasně převyšovala dojížďka do okresu v rámci kraje v časovém rozmezí 30 - 59 minut.

7. Struktura vyjíždějících za práci mimo obec podle frekvence vyjížděky v okresech

8. Struktura vyjíždějících za práci v letech 1991 a 2001 podle času stráveného na cestě

Tab. 2.15 Vnitroobecní dojížděka za práci podle pohlaví a času stráveného na cestě

		Dojíždějící za práci celkem	z toho čas dojížděky (v minutách)						Průměrný čas strávený na cestě (v min.) ¹⁾
			do 14	15 - 29	30 - 44	45 - 59	60 - 89	90 a více	
Dojíždějící v obci celkem	počet	205 966	84 066	82 103	29 277	7 467	1 391	552	20,2
	v %	100,0	40,8	39,9	14,2	3,6	0,7	0,3	x
v tom: muži	počet	130 729	45 565	52 727	23 121	6 774	1 295	521	22,3
	v %	100,0	34,9	40,3	17,7	5,2	1,0	0,4	x
ženy	počet	75 237	38 501	29 376	6 156	693	96	31	16,4
	v %	100,0	51,2	39,0	8,2	0,9	0,1	0,0	x

¹⁾ vážený průměr počítaný ze středů intervalů, tj. 7,5; 22,5; 37,5; 52,5; 75 a 105 minut

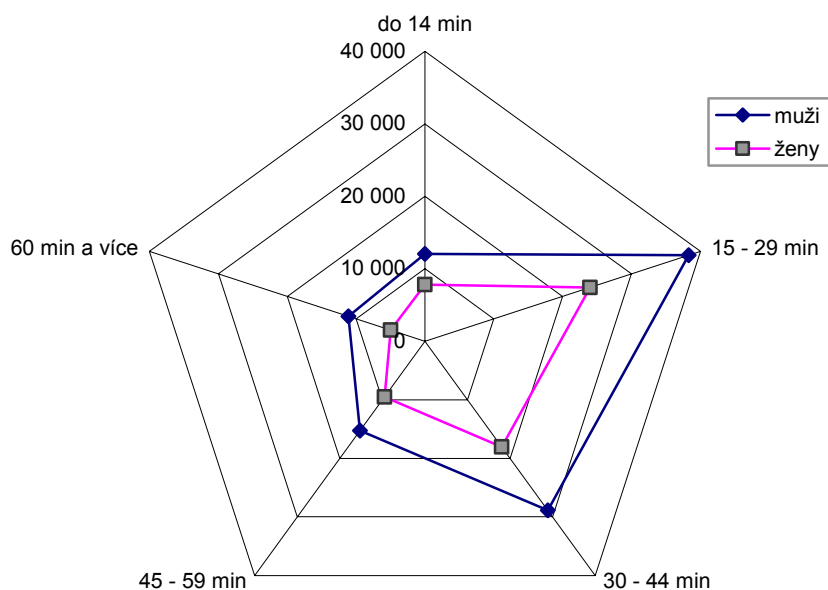
V rámci vnitro obecní vyjížděky za prací byla nejvíce zastoupená dojížděka 14 minut a většinu tvořily ženy (51,2 %). V časovém rozmezí 15 - 29 minut dojíždělo za prací 39,9 % osob. Průměrný čas strávený na cestě v rámci obce činil 20,2 minuty, v průměru ženy trávily na cestě 16,4 minut a muži 22,3 minut. Přitom v rámci obce nejdéle dojížděli v okrese Ostrava - město, a to 29 minut.

Tab. 2.16 Vnitroobecní dojížděka za prací podle času stráveného na cestě ve vybraných městech

	Dojížděka v obci	Podíl podle času stráveného na cestě (v %)						Průměrný čas strávený na cestě (v min.) ¹⁾
		do 14 minut	15 - 29 minut	30 - 44 minut	45 - 59 minut	60 - 89 minut	90 minut a více	
Bílovec	1 361	65,5	29,5	3,5	0,7	0,1	0,0	13
Bohumín	6 375	43,7	44,8	9,8	1,0	0,2	0,1	18
Bruntál	5 272	51,1	38,8	8,4	0,9	0,1	0,2	17
Český Těšín	5 090	50,3	41,2	6,7	0,9	0,2	0,1	16
Frenštát pod Radhoštěm	2 968	59,0	34,6	5,1	0,4	0,1	0,0	15
Frydek-Místek	14 216	38,4	46,4	12,7	1,7	0,4	0,1	19
Frydlant nad Ostravicí	1 775	53,0	35,8	9,0	1,6	0,3	0,3	17
Haviřov	12 763	44,1	43,8	9,8	1,3	0,3	0,1	18
Hlučín	1 550	61,0	33,3	3,9	0,7	0,1	0,1	14
Jablunkov	796	60,1	32,0	6,4	1,3	0,0	0,1	15
Karviná	15 418	39,4	48,2	10,2	1,1	0,2	0,2	19
Kopřivnice	5 930	44,8	45,3	8,4	0,8	0,1	0,2	17
Kravaře	745	78,3	18,1	1,7	0,8	0,7	0,0	12
Krnov	8 146	46,7	41,9	9,5	1,0	0,2	0,3	17
Nový Jičín	7 580	46,6	42,6	8,8	0,9	0,1	0,2	17
Odry	1 791	62,3	31,7	3,4	1,1	0,2	0,2	14
Opava	20 038	37,5	47,1	12,1	1,8	0,4	0,2	20
Orlová	4 679	50,8	40,0	7,3	1,0	0,1	0,1	16
Ostrava	106 078	21,6	39,9	27,1	9,3	1,5	0,3	27
Rýmařov	2 523	62,9	31,3	4,8	0,3	0,1	0,2	14
Třinec	12 600	28,8	47,9	19,3	3,1	0,5	0,1	22
Vítkov	1 708	70,0	25,3	3,1	0,9	0,1	0,2	13

¹⁾ vážený průměr počítaný ze středů intervalů, tj. 7,5; 22,5; 37,5; 52,5; 75 a 105 minut

9. Denně vyjíždějící za prací mimo obec podle času stráveného na cestě

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že z vybraných měst Moravskoslezského kraje trvala dojíždka za prací v rámci obce (města) nejvíce osobám do 14 minut a pak 15 - 29 minut. Z toho úplně relativně nejvíce, a to 78,3 % všech osob dojíždějících za prací do 14 minut, trvala v městě Kravaře a nejméně osob (21,6 %) ve městě Ostravě. Průměrný čas strávený na cestě byl nejdelší opět v Ostravě a nejkratší v Kravařích.

2.6 Dopravní prostředek používaný k cestě za prací

V následující kapitole se jednalo o vyjíždku mimo obec trvalého bydliště, a to při denní vyjíždce o cesty do zaměstnání z místa bydliště a při jiné než denní vyjíždce a ubytování v přechodném pobytu, o cesty z něj. Při sčítání bylo požadováno uvedení všech obvykle používaných dopravních prostředků. Při zpracování výsledků byly samostatně vyhodnoceny tři kombinace dopravy, a to autobus + vlak, autobus + MHD (městská hromadná doprava), vlak + MHD. Další kombinace byly shrnuty do položky „ostatní kombinace“. Z nich bylo možno výpočty identifikovat případy, ve kterých bylo v kombinaci použití autobusu, vlaku a osobního automobilu. I tyto případy byly zahrnuty do souhrnu použití některého ze jmenovaných dopravních prostředků, v jiných způsobech dopravy případy z „ostatních“ kombinací nejsou.

Pouze necelých 5 % zaměstnaných nepoužívalo při cestě do zaměstnání žádného dopravního prostředku, tedy chodilo pěšky. Zbývajících 95 % užívalo nějaký dopravní prostředek, přičemž více jak tři čtvrtiny z celku používaly jen jeden prostředek.

Tab. 2.17 Vyjíždějící denně za prací podle pohlaví a použitého dopravního prostředku

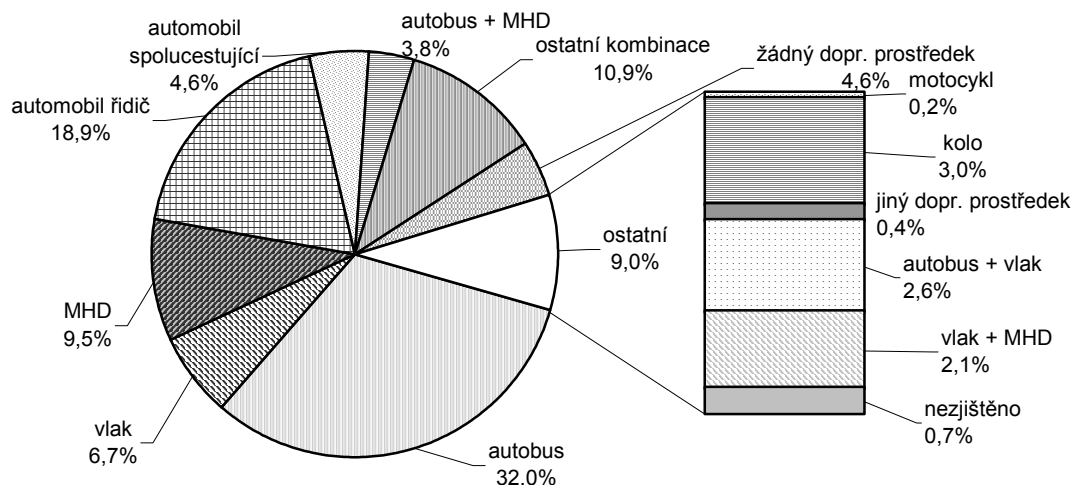
	Celkem		v tom			
	počet	v %	muži		ženy	
			počet	v %	počet	v %
Vyjíždějící do jiné obce ČR	197 695	100,0	125 534	100,0	72 161	100,0
z toho použitý dopravní prostředek: ¹⁾						
autobus	63 192	32,0	34 609	27,6	28 583	39,6
vlak	13 336	6,7	8 976	7,2	4 360	6,0
MHD	18 767	9,5	9 859	7,9	8 908	12,3
automobil - řidič	37 276	18,9	30 637	24,4	6 639	9,2
automobil - spolucestující	9 018	4,6	5 377	4,3	3 641	5,0
motocykl	435	0,2	375	0,3	60	0,1
kolo	5 883	3,0	4 096	3,3	1 787	2,5
jiný	878	0,4	691	0,6	187	0,3
autobus + vlak	5 105	2,6	3 062	2,4	2 043	2,8
autobus + MHD	7 485	3,8	3 768	3,0	3 717	5,2
vlak + MHD	4 221	2,1	2 654	2,1	1 567	2,2
ostatní kombinace	21 568	10,9	14 497	11,5	7 071	9,8
žádný dopr. prostředek	9 131	4,6	5 979	4,8	3 152	4,4

¹⁾ dopravní prostředek se týká denní dojíždky z místa bydliště (i přechodného) do místa pracoviště (školy)

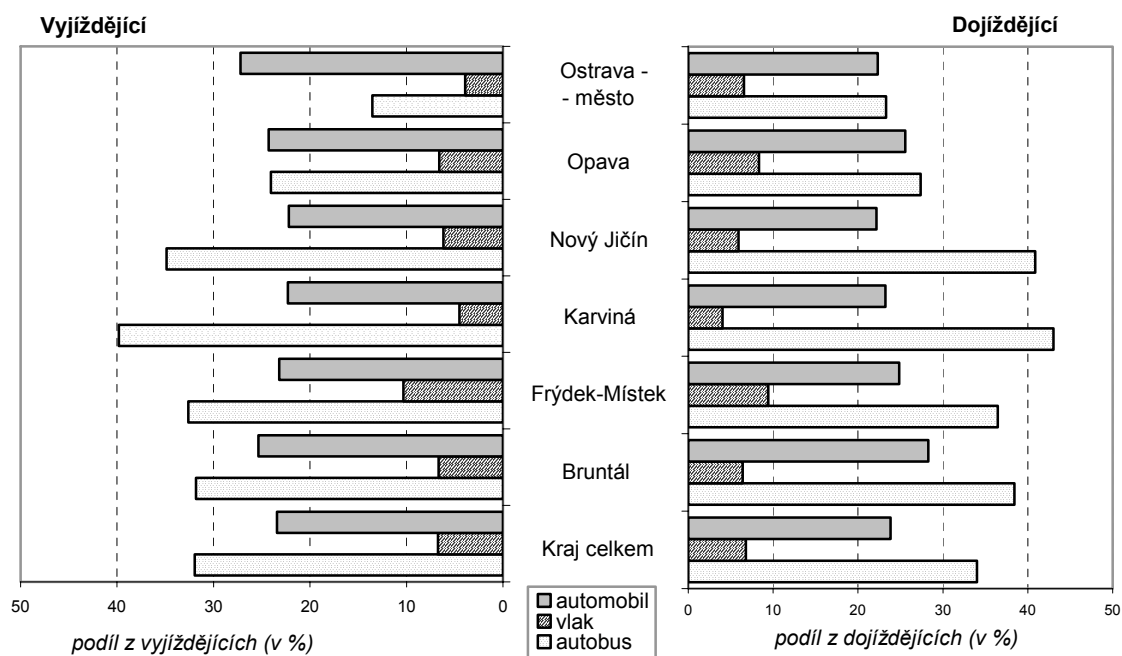
Z celkového počtu 197 695 vyjíždějících osob do jiné obce ČR v Moravskoslezském kraji nejvíce osob vyjíždělo autobusem (32,0 %), dále následoval automobil - řidič (18,9 %) a na třetím místě byly ostatní kombinace (10,9 %). Tento trend byl stejný i u okresů Bruntál, Frýdek-Místek (zde byl na třetím místě vlak s 10,3 %), Karviná a Nový Jičín. V okrese Opava byla na třetím místě MHD, a to se 14,6 %. V okrese Ostrava - město byl na prvním místě automobil - řidič (22,9 %), na druhém MHD (21,4 %) a až na třetím autobus (13,5 %).

Základní rozdíl mezi muži a ženami ve struktuře dopravy byl ve výrazně větším využívání veřejné dopravy u žen. Zatímco žen cestujících veřejnou dopravou bylo více než cestujících dopravou vlastní, mezi muži převažovala doprava vlastními prostředky. Rozdíl mezi pohlavími byl dán v dopravě automobilem a autobusem. U jiných způsobů dopravy nebyly rozdíly mezi pohlavími významné.

10. Struktura vyjíždějících mimo obec za práci podle druhu dopravního prostředku

11. Dojížděka a vyjížděka za práci mimo obec podle použitého dopravního prostředku

U dojíždějících denně za práci do Moravskoslezského kraje celkem byla situace obdobná jako u vyjíždějících. Nejčastěji byl zastoupen autobus, dále automobil - řidič a pak ostatní kombinace. Nejméně byl používán motocykl.

2.7 Centra dojížděky za práci

V předchozí části rozboru (kap. 2.1.-2.6.) byla pracovní dojížděka posuzována v územní struktuře podle okresů, doplňkově i podle velikostních skupin obcí a největších měst. Takové hodnocení územních disparit je silně závislé na stávajícím územně-správním uspořádání. Dojížděka obyvatel za práci je však procesem, do kterého se kromě nesporných „umělých“ vlivů administrativních, promítá i určitá míra spontánnosti či přirozenosti. Intenzita dojížděky je dána především přirozenou atraktivitou jednotlivých lokalit, vytvářenou jak dlouhodobým historickým vývojem, tak i ekonomickou úspěšností měst či regionů v současném transformačním období.

Cílem následující části je snaha o přesnější zachycení skutečného rozmístění pracovních příležitostí, jejich struktury a také identifikace významných center kraje. Rozbor je zde doplněn podrobnými tabulkami (viz

příloha) s charakteristikami dojíždějících z nejvýznamnějších zdrojových obcí, dojížděkové proudy se zde neomezuji pouze na hranice daného kraje, ale pokrývají celé území ČR.

V Moravskoslezském kraji bylo vytvořeno třináct center dojížděky: Bruntál, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Karviná, Kopřivnice, Krnov, Nový Jičín, Opava, Ostrava, Rýmařov, Třinec a Vítkov. Centrem pracovního subregionu je obec (obvykle město) do kterého mají hlavní spád (přímo či nepřímo) denní dojížděky za prací alespoň 2 sousedící obce s úhrnnou populační velikostí v rozmezí jeden až čtyři tisíce obyvatel.

Z třinácti center dojížděky byla s počtem 45 266 osob dojíždějících do centra největší Ostrava a dále následovala Opava a Karviná. Nejvyšší podíl dojíždějících denně byl u Třince, a to 94,4 %. Naopak mezi nejmenší centra dojížděky patřil Vítkov (780 osob) a Rýmařov (821 osob). U tohoto centra dojížděky byly nejnižší počty dojíždějících do Rýmařova z obce Huzová (10), Malá Štáhle (10) a Jiřikov (11).

Tab. 2.18 Dojíždějící za prací do vybraných center dojížděky podle pohlaví a věku

Kraj, centrum dojížděky	Dojíždějící do obce celkem	z toho podíl žen (v %)	Dojíždějící podle věku (v %)						Podíl dojíždějících denně (v %)
			15 - 24 let	25 - 29 let	30 - 39 let	40 - 49 let	50 - 59 let	60 let a více	
Kraj celkem	183 275	37,0	12,7	14,8	27,0	27,3	17,1	1,1	92,6
Bruntál	2 666	45,5	14,4	14,3	24,5	27,6	17,7	1,5	87,5
Frenštát pod Radhoštěm	3 143	47,8	19,7	16,3	25,2	24,3	13,8	0,8	93,5
Frýdek-Místek	8 376	44,0	12,6	15,3	26,3	26,9	17,7	1,3	90,4
Frýdlant nad Ostravicí	1 585	40,8	12,9	12,7	26,2	29,5	17,4	1,3	93,5
Karviná	9 538	32,1	10,3	12,8	30,2	29,5	16,2	1,1	93,4
Kopřivnice	3 514	28,6	9,1	10,7	22,7	29,7	26,7	1,0	94,0
Krnov	2 370	35,3	15,9	16,0	25,4	23,9	17,8	1,0	86,8
Nový Jičín	7 169	54,7	14,5	15,3	26,2	27,5	15,7	0,8	93,3
Opava	13 415	45,0	18,4	15,9	25,0	26,0	13,7	0,8	87,6
Ostrava	45 266	34,6	11,6	15,6	26,2	26,1	19,1	1,3	88,6
Rýmařov	821	33,9	14,9	16,1	25,9	25,7	16,3	1,1	76,4
Třinec	9 150	29,2	11,3	14,9	26,8	29,3	17,1	0,5	94,3
Vítkov	780	52,1	16,3	14,5	24,7	25,8	17,4	1,3	89,9

Podle nejvyššího ukončeného vzdělání byl počet vyjíždějících osob přibližně stejný s počtem osob dojíždějících do jednotlivých center dojížděky i celkem za Moravskoslezský kraj. Záporná salda (tj. vyjíždějících osob je vyšší počet než dojíždějících) byl u Frýdlantu nad Ostravicí (-573 osob), Kopřivnice (-1 013 osob) a Rýmařova (-308 osob).

Tab. 2.19 Dojížděka za prací do vybraných center dojížděky podle nejvyššího ukončeného vzdělání

Kraj, centrum dojížděky	Vyjíždějící z obce					Dojíždějící do obce				
	celkem	z toho nejvyšší ukončené vzdělání (v %)				celkem	z toho nejvyšší ukončené vzdělání (v %)			
		základní a bez vzdělání	učňovské a střední bez mat.	střední s mat. a vyšší	vysoko- školské		základní a bez vzdělání	učňovské a střední bez mat.	střední s mat. a vyšší	vysoko- školské
Kraj celkem	99 573	7,2	46,5	33,7	12,4	108 427	6,9	45,1	35,1	12,7
Bruntál	2 586	5,1	30,3	27,0	9,1	4 504	5,1	24,2	22,1	7,7
Frenštát pod Radhoštěm	1 918	3,9	27,8	27,5	14,9	5 121	4,3	29,1	21,3	6,6
Frýdek-Místek	11 356	4,6	35,9	28,7	12,6	12 798	2,7	25,9	26,6	10,2
Frýdlant nad Ostravicí	2 661	2,5	26,2	31,4	13,7	2 088	5,2	39,3	24,4	6,9
Karviná	9 235	6,8	38,5	25,5	8,4	12 449	5,6	33,9	27,0	10,0
Kopřivnice	5 377	3,6	28,9	28,0	10,2	4 364	4,7	44,9	24,1	6,7
Krnov	3 224	2,5	19,4	31,9	11,5	3 850	5,5	33,7	16,9	5,4
Nový Jičín	4 459	3,2	28,4	23,8	13,3	9 290	5,1	31,3	31,1	9,4
Opava	6 370	3,3	23,5	24,7	16,4	18 872	5,1	34,6	24,1	7,3
Ostrava	17 578	4,2	27,7	24,1	16,9	62 989	4,0	28,7	27,5	11,6
Rýmařov	1 682	5,7	30,5	26,3	8,4	1 374	5,8	31,3	17,5	5,1
Třinec	4 550	3,2	22,1	21,0	10,8	10 113	4,9	45,3	30,9	9,3
Vítkov	919	4,5	35,1	23,8	7,2	1 489	5,0	22,8	18,8	5,6

Podle frekvence dojížděky do centra dojížděky převažovala u všech center dojížděky denní dojížděka, a to od 45,7 % všech dojíždějících do centra Rýmařov až po 85,5 % do centra Třinec. Na druhém místě byla dojížděka „jinak“, a to řádově od 2,5 % Frenštát pod Radhoštěm až po 8,8 % Rýmařov.

Podle uvedené tabulky jasně převažovalo u dojížděky do center dojížděky odvětví průmyslu. Strukturálně nejvyšší podíl dojíždějících osob v procentech byl v centru Kopřivnice (73,2 %) a dále ve Frenštátě pod Radhoštěm (62,7 %). Do centra Rýmařov ve struktuře dojížděk přibližně stejný počet osob a to 72,2 % (průmysl) a 27,0 % (stavebnictví). Nejnižší podíl dojíždějících osob, a to 2,8 % dojížděk do centra Kopřivnice. Podrobně je dojížděka do centra dojížděky podle odvětví uvedena v přílohových tabulkách typu B3.

Podle času stráveného na cestě to byla kategorie 15 - 29 minut, tj. 37,4 % osob v kraji, na druhém místě pak kategorie 30 - 59 minut. Podrobně je vše uvedené v přílohových tabulkách typu B5.

Tab. 2.20 Dojíždějící za práci do vybraných center dojížděky podle odvětví

Kraj, centrum dojížděky	Dojíždějící do obce celkem	Dojíždějící podle odvětví (v %)					Denně dojíždějící podle času stráveného na cestě (v %)			
		průmysl	staveb- nictví	obchod	doprava a telekomun.	škol.,zdrav., soc.činnosti	do 14 minut	15 - 29 minut	30 - 59 minut	60 minut a více
Kraj celkem	183 275	45,7	8,8	9,4	8,0	10,2	11,7	36,7	27,6	24,1
Bruntál	2 666	25,5	8,4	10,5	7,0	14,7	15,4	40,9	38,1	5,6
Frenštát pod Radhoštěm	3 143	62,7	3,0	7,8	3,3	7,2	15,6	40,9	38,0	5,5
Frýdek-Místek	8 376	28,2	7,6	12,6	8,7	14,6	9,9	36,1	45,2	8,7
Frýdlant nad Ostravicí	1 585	47,1	5,7	10,2	5,4	10,2	14,4	40,8	37,9	7,0
Karviná	9 538	52,6	4,6	5,9	4,9	12,0	8,4	38,7	44,6	8,2
Kopřivnice	3 514	73,2	1,6	5,1	2,8	6,0	13,0	46,0	37,9	3,1
Krnov	2 370	38,9	11,8	8,8	12,9	9,4	9,0	39,3	43,4	8,3
Nový Jičín	7 169	38,4	7,6	9,7	4,8	13,3	13,1	45,3	37,1	4,5
Opava	13 415	31,7	10,1	11,2	7,4	11,3	8,7	35,6	47,6	8,1
Ostrava	45 359	37,3	11,1	8,6	10,2	9,1	3,6	23,3	53,9	19,2
Rýmařov	821	27,2	27,0	6,6	4,9	13,2	18,3	45,8	30,6	5,3
Třinec	9 150	60,2	7,4	5,8	6,0	8,6	5,9	32,2	53,2	8,6
Vítkov	780	23,3	4,0	7,9	14,6	22,6	15,5	46,8	32,7	5,0

I podle použitého dopravního prostředku byla dojížděka do centra dojížděky podobná jako ve srovnání podle okresů dojížděky. Nejméně byl použit jako dopravní prostředek za práci motocykl, a to od 0,0 % v centru dojížděky Nový Jičín až po 0,3 % u Frenštátu pod Radhoštěm, Frýdlantu nad Ostravicí, Krnov a Vítkov. Nejvíce osob dojíždělo autobusem a vůbec nejvíce v centru Nový Jičín (52,8 %). Podrobně je denní dojížděka za práci do centra dojížděky podle použitého dopravního prostředku v přílohových tabulkách typu B4.

Tab. 2.21 Dojíždějící denně za práci do center dojížděky podle použitého dopravního prostředku

Kraj, centrum dojížděky	Dojíždějící do obce celkem	z toho použitý dopravní prostředek (v %) ¹⁾												
		autobus	vlak	MHD	automobil - řidič	automobil - spolucestující	motocykl	kolo	jiný	autobus + vlak	autobus + MHD	vlak + MHD	ostatní kombinace	žádný dopravní prostředek
Kraj celkem	183 275	34,0	6,8	7,8	19,2	4,7	0,2	3,1	0,4	2,7	4,0	2,1	11,3	3,2
Bruntál	2 666	39,7	6,7	1,9	21,3	6,7	-	1,2	0,7	2,5	0,5	0,5	10,6	6,8
Frenštát pod Radhoštěm	3 143	44,2	9,2	0,4	16,1	4,8	0,3	2,3	0,6	3,5	0,2	0,3	14,3	3,3
Frýdek-Místek	8 376	33,8	9,2	2,1	23,2	5,0	0,2	2,8	0,4	3,2	3,0	2,3	10,2	3,9
Frýdlant nad Ostravou	1 585	26,3	21,2	0,3	19,2	2,6	0,3	4,6	0,4	6,9	0,2	2,7	9,9	5,0
Karviná	9 538	47,4	1,8	3,0	20,2	4,7	0,1	2,2	0,2	1,4	4,1	0,8	10,9	2,6
Kopřivnice	3 514	46,9	10,8	0,7	11,8	2,8	0,2	3,9	0,2	3,8	0,1	0,2	14,3	3,8
Krnov	2 370	32,0	14,6	0,8	18,5	4,9	0,3	3,7	0,6	6,6	0,1	0,4	11,7	4,9
Nový Jičín	7 169	52,8	1,0	1,4	15,9	4,1	0,0	2,3	0,3	2,0	0,9	0,4	11,9	6,4
Opava	13 415	26,8	11,0	6,8	18,2	4,2	0,1	2,5	0,5	4,0	4,2	2,5	13,4	3,7
Ostrava	45 359	23,3	6,6	19,0	18,1	4,2	0,1	1,0	0,2	1,8	8,9	4,7	10,2	1,5
Rýmařov	821	40,2	1,8	0,4	26,3	5,8	0,1	1,9	1,6	1,9	0,5	-	9,6	8,4
Třinec	9 150	44,0	17,0	1,7	13,6	4,0	0,1	1,3	0,1	5,6	1,8	1,0	8,5	1,0
Vítkov	780	45,1	1,5	0,4	20,0	5,9	0,3	0,9	2,1	2,9	0,6	0,3	15,8	3,7

¹⁾ dopravní prostředek se týká denní dojížděky z místa bydliště (i přechodného) do místa pracoviště (školy)

2.8 Pracovní mikroregiony

Cílem následující kapitoly je snaha o přesnější zachycení skutečného rozmístění pracovních příležitostí a jejich struktury, včetně stanovení rozsahu pracovních mikroregionů, jakožto „přirozených“ územních celků, méně závislých na administrativním uspořádání. Zachycení orientace, intenzity i struktury dojíždkových proudů pomocí mikroregionů představuje relativně syntetické hodnocení, jehož platnost by měla být oproti předchozím dílčím závěrům univerzálnější a neměla by být výrazněji ovlivněna vývojem v krátkém časovém období.¹

Kromě nesporného metodologického obohacení předkládané analýzy by měla být přínosem regionalizace i její snaha o reakci na současné vysoce aktuální otázky reformy územní veřejné správy. Měla by být interpretována jako model, který naznačuje sílu jednotlivých center i charakter vztahů v jejich zázemí v případě, že jako klíčový (a jediný) regionálně-tvořný proces je chápána dojíždka obyvatel za prací.²

Mikroregiony byly **vymezeny** postupným seskupováním obcí do vyšších celků podle principu převládající orientace celkové dojíždky za prací. Výsledný pracovní mikroregion tvoří územně souvislý celek charakterizovaný relativně vysokou mírou vnitřní uzavřenosti dojíždky za prací (především její denní formy). Je až na výjimky tvořen 1 centrem (jádre) a jeho spádovým zázemím tvořeným nejméně 3 obcemi. Zázemí musí mít nejméně 4 tisíce obyvatel, celý mikroregion 10 tisíc obyvatel.

Centrum (středisko) pracovního mikroregionu je město s významnější koncentrací pracovních příležitostí, které slouží k uspokojování potřeb nejen jeho rezidentů, ale i obyvatel bydlících v okolních obcích. Centra mají obvykle (není podmínkou) více než 5 tis. obyvatel a většinou i kladné saldo denní dojíždky za prací.

Spádová oblast (zázemí) pracovního mikroregionu je tvořena obcemi, které se nacházejí kolem centra pracovního mikroregionu a jsou s ním funkčně propojeny (integrovány) intenzivní dojíždkou za prací. Obce jsou přiřazeny k centru podle principu převládající orientace celkové pracovní dojíždky. V případě nejasné orientace hlavního směru dojíždky (z obce vyjíždí stejný počet osob i do jiných směrů) je přihlédnuto k dodatečným kritériím:

- nejvýznamnější cíl denní dojíždky
- v pořadí další významné cíle dojíždky (a vzájemné poměry mezi nimi)
- nejvýznamnější mikroregiony dojíždky (jednotlivé cíle vyjíždky byly pro každou obec agregovány do celých mikroregionů) a jejich vzájemné relace
- spádovost obce podle výsledků regionalizace z roku 1991
- silniční vzdálenost ke středisku
- terénní členitost

Některé obce nemají hlavní spád přímo do příslušného centra, ale jsou s ním spojeny nepřímo přes jinou větší obec (často přes tzv. subregionální centrum).

Centrum (středisko) pracovního subregionu je obec (obvykle město), do kterého mají hlavní spád (přímo či nepřímo) denní dojíždky za prací alespoň 2 sousední obce s úhrnnou populační velikostí v rozmezí 1-4 tis. obyvatel. Pracovní subregion je hierarchicky nižší celek, u něhož rozhodující část pracovní dojíždky není

¹ Relativně menší míra měnlivosti při hodnocení dojíždky podle pracovních mikroregionů odráží silnější vazbu mezi přirozenou spádovostí územních jednotek a organizací celého sídelního systému. Hierarchie jednotlivých center v sobě odráží dlouhodobý vývoj urbanizační, sociální, ekonomický aj. (rozmístění dojíždkových proudů reflektuje primárně gravitační působení nejvýznamnějších center, kdy vahou je zejména ekonomická síla jednotlivých středisek), současné změny v sídelní struktuře, rozmístění obyvatel i pracovních příležitostí mohou tento vývoj jen částečně korigovat. To však automaticky neznamená neměnný význam jednotlivých středisek, ke změnám za posledních 10 let došlo zejména v aglomeracích a v zázemí největších měst či v oblastech ležících na rozhraní vlivu více středisek. Přestože cílem následujícího rozboru je především popis stavu k roku 2001, v některých případech je poukázáno i na pravděpodobné tendence (jak během uplynulého desetiletí, tak i v období od posledního censu do současnosti).

² Je zřejmé, že existují i jiné regionálně-tvořné procesy vázané na obyvatelstvo (viz podrobnější diskuse v úvodu publikace). Jejich užití jako podkladů pro regionalizaci je však značně ztíženo, a to jak omezeným rozsahem této publikace, tak především absencí úplných, metodicky porovnatelných statistických údajů o těchto procesech.

Podle starších anketárních šetření (prováděných výzkumnými ústavy v 70. a 80. letech) tvořila v ČR dojíždka za prací 50-60 % všech cest obyvatel, následované dojíždkou na rekreaci, kulturou a zábavou a dále dojíždkou do škol (obě kategorie s podílem zhruba 10-20 % na všech cestách). Od té doby došlo pravděpodobně k dílčím změnám v intenzitě jednotlivých procesů i jejich vzájemných vazbách (např. spojování cest za nákupy a zábavou), dominantní role pracovní dojíždky však nepochybně zůstala nedotčena (i proto, že se týká největší části obyvatel).

Konečně je třeba zdůraznit, že pracovní dojíždka má nezastupitelnou roli především při integraci územních celků na mikroregionálním řádu (tj. zjednodušeně na úrovni mezi okresy a správními obvody obcí s rozšířenou působností). Pro vymezení vyšších jednotek, resp. pro stanovení hierarchie mezi mikroregiony je potřeba pracovní pohyby doplnit údaji o jiných formách prostorové mobility, především o migraci obyvatelstva, či spádem za vyššími formami služeb občanské vybavenosti. Takový úkol však svojí šíří a komplexností již výrazně překračuje zaměření této publikace, proto bylo od seskupování mikroregionů do vyšších celků upuštěno.

obvykle uzavřena v rámci jeho hranic (pracovní vyjíždka z jeho centra směřuje většinou mimo vymezený subregion).

Celý postup při seskupování obcí do vyšších celků je popsán níže.³

Při interpretaci charakteristik pracovních mikroregionů a jejich center je třeba vzít v potaz určité **nedostatky** plynoucí z hrubosti či neúplnosti přijatých kritérií.

- Vychází pouze z dojíždky za prací, ostatní formy prostorové mobility obyvatelstva zanedbává (dojíždku do škol, za občanskou vybaveností, za rekreací, nebo migraci obyvatelstva). Jak již bylo uvedeno výše, dojíždka za prací představuje nejčtenější formu mobility obyvatel a pro vytváření územních celků na úrovni mikroregionu má jednoznačně nejdůležitější a nezastupitelný význam.
- Neřeší problém hierarchie navržených středisek a jejich skladebnost do vyšší celků (mezo- a makroregionů).
- Rozhraní mezi mikro- a subregiony bylo zvoleno do značné míry subjektivně. Výše zvolené kritérium (4 tis. obyvatel zázemí a 10 tis. obyvatel celkem) je poměrně málo přísné a umožňuje vymežit i celky, jejichž vztahová uzavřenost z pohledu pracovní dojíždky je problematická (viz některé vysoké podíly vyjíždějících mimo vymezený mikroregion v tab. 2.25 a 2.26). Důvodem „měkkosti“ je mj. snaha o rámcové porovnání s výsledky regionalizace z roku 1991, kde byla také použita podobně mírná kritéria.
- Závislost poměru populační velikosti střediska a zázemí na citlivosti vymezení centra v administrativních hranicích. Některá centra jsou administrativně vymezena značně široce, zahrnují i odlehlé a přitom populačně významné části obce, které by svým charakterem patřily spíše do zázemí tohoto centra. Deformující vliv administrativních hranic může v některých případech rozostřit kritérium minimálního počtu obcí v zázemí (odlehlá sídla mohou, ale nemusí být integrována do jedné obce, týká se především horských a podhorských oblastí).
- Při rozhodování o spádovosti obce se poměrují relativní spády k různým cílům dojíždky, společným základem pro porovnání je celkový objem pracovní vyjíždky mimo obec. Do spádovosti těchto obcí se však přímo nepromítá celková intenzita vyjíždky (teoreticky by měla být inverzně závislá na velikosti obce, může se však výrazně lišit i mezi obcemi stejné velikosti), ani míra ekonomické aktivity v obci. V některých obcích, především v periferních oblastech, může být celková intenzita vyjíždky snížena vinou vysokého počtu nezaměstnaných či ekonomicky neaktivních osob, kterým se nevyplatí dojíždět do vzdálenějších cílů, případně neseženou dostatek pracovních příležitostí ani v místě bydliště. Celková spádovost takové obce je poté posuzována podle relativně malého vzorku vyjíždějících osob.
- Kvalita získaných údajů z cenzu je sice relativně vysoká (z celkového počtu 4 288 tis. vyjíždějících v ČR jich okolo 150 tis. (3,5 %) neuvedlo místo pracoviště, nebo jej výjimečně uvedlo neúplně). Spíše v ojedinělých případech tak může být skutečný směr dojíždky vychýlen vlivem neuvedených, či špatně uvedených směrů dojíždky, nebo chybným zařazením některých pohybů k denní formě dojíždky místo formy nedenní (např. některé druhy směnného provozu).
- Časový odstup mezi populačním cenzem (březen 2001) a současností. Přestože bylo konstatováno, že v obecné rovině jsou pracovní mikroregiony relativně stabilními celky, k dílčím změnám ve spádovosti mohlo dojít i během relativně krátkého období od posledního cenzu. Týká se to zejména obcí ležících na rozhraní vlivu více středisek (v tzv. oscilační zóně), ale i samotných center (především menších měst, kde je lokální trh práce výrazně ovlivněn jediným větším zaměstnavatelem).

Nejdůležitější **výsledky** pracovní regionalizace jsou představeny (v mapové podobě) i v celorepublikovém pohledu. V daleko podrobnějším detailu jsou naopak analyzovány pracovní mikroregiony v příslušném kraji.

³ Nejprve byl pro každou z 6 258 obcí v ČR (podle vymezení k datu sčítání) stanoven prostý hlavní směr pracovní vyjíždky (bez zohlednění dodatečných kritérií). Obec, která se stala cílem dojíždky pro jinou obec, již nebyla dále připojována. Tím vzniklo 611 elementárních spádových okrsků. Kritéria pro subregionální centrum splnilo 288 okrsků, z nichž 156 okrsků dokonce i kritéria mikroregionu. Třetina okrsků však měla v zázemí pouze 1 spádovou obec a více než 100 okrsků nedosahovalo jako celek ani hranice 1 000 obyvatel. Všechny okrsky, které nevyhověly požadovaným kritériím mikroregionu (téměř ¾), byly následně přiřčeny k vyšším celkům (mikroregionům) podle orientace směru vyjíždky z největší obce okrsku (ta by měla dostatečně reprezentovat spádovost celého útvaru). V případě nejasné orientace bylo přihlédnuto k dodatečným kritériím (viz výše). Po této úpravě bylo vymezeno 184 mikroregionálních center a dalších 131 center na úrovni subregionu.

Následně byla upravena spádovost obcí, které tvořily enklávy (zajištění shody spádovosti se sousedními obcemi), změněna byla též orientace vyjíždky z některých vojenských újezdů a z obcí s rozsáhlým katastrem a současně minimálním počtem obyvatel. Tyto korekce se týkaly jen velmi malého počtu obcí.

V závěrečné fázi byly pro kontrolu všechny proudy vyjíždky z každé obce agregovány do jednotlivých mikroregionů (cíli dojíždky) a byly porovnány nejvýznamnější preference každé obce. Pokud obec preferovala na 1. místě odlišný mikroregion (než ten, který byl pro ni dříve určen), nebo docházelo k současné preferenci více mikroregionů, byla znovu posouzena její spádovost podle výše uvedených pomocných kritérií. V odůvodněných případech byla obec přiřazena k jinému mikroregionu (šlo většinou o velmi malé obce v řídce zalidněných oblastech na rozhraní vlivu 2 či více středisek, nebo o obce ležící v zázemí krajských měst).

Textové tabulky uvádějí jejich základní charakteristiky (počet obcí, rozloha, počet obyvatel ve středisku i zázemí), tak i podrobnější strukturu dojížděkových proudů mezi/v rámci jednotlivých mikroregionů.

V doprovodném textu je poukázáno na specifičnosti některých celků, a to z hlediska oprávněnosti jejich vymezení i struktury dojíždějících do spádového centra. V nejvýznamnějších případech jsou naznačeny i pravděpodobné vývojové tendence. Ilustrativní mapy dokreslují rozsah mikroregionů, včetně jejich vazby k územně-správnímu členění, platnému k 1. 1. 2003 (výjimku představují pracovní mikroregiony, ty byly agregovány z obcí podle jejich stavu k 1. 1. 2001).

Zatímco tato kapitola 2.8 se zabývá pracovními mikroregiony, předchozí kapitola je výhradně zaměřena na jejich centra. Rozbor je zde (kap. 2.7) doplněn podrobnými tabulkami řady B v příloze s charakteristikami dojíždějících z nejvýznamnějších zdrojových obcí. Dojížděkové proudy se zde neomezuji pouze na hranice daného mikroregionu, ale mohou pokrývat celé území ČR (tedy např. i obce náležící do jiného kraje).

Tab. 2.22 Srovnání základních charakteristik správních obvodů obcí s rozšířenou působností a pracovních mikroregionů

Správní obvody obcí s rozšířenou působností (ORP) vymezené k 1.1.2003	Rozloha (v km ²)	Počet obcí	Počet obyvatel	Pracovní mikroregiony podle dojížděky za práci v roce 2001	Rozloha (v km ²)	Počet obcí	Počet obyvatel
OSTRAVA	332	13	343 559	Ostrava	946	62	596 910
Bílovec	172	13	26 776				
Bohumín	48	2	30 053				
Havířov	88	5	99 986				
Hlučín	165	15	39 793				
Orlová	70	4	48 249	Bruntál	725	33	43 400
BRUNTÁL	705	33	43 437				
Krnov	574	25	43 299	Krnov	531	24	42 888
Rýmařov	367	12	17 984	Rýmařov	332	11	17 330
FRÝDEK-MÍSTEK	480	37	108 529	Frýdek-Místek	427	29	95 881
Frýdlant n. Ostravicí	297	10	20 056	Frýdlant n. Ostravicí	273	8	16 881
Třinec	225	11	54 895	Třinec	419	25	79 837
Jablunkov	176	12	22 662				
KARVINÁ	106	4	75 250	Karviná	170	8	108 594
Český Těšín	54	3	28 810				
NOVÝ JIČÍN	326	16	52 990	Nový Jičín	517	27	67 764
Odry	174	9	13 258				
Frenštát pod Radh.	119	7	20 740	Frenštát pod Radh.	119	7	20 740
Kopřivnice	121	10	41 844	Kopřivnice	91	7	38 760
OPAVA	558	40	102 221	Opava	717	51	127 554
Kravaře	101	9	20 768				
Vítkov	298	12	14 308	Vítkov	209	8	11 911
KRAJ CELKEM	5 554	302	1 269 467	KRAJ CELKEM	5 478	300	1 268 450

Poznámky:

Všechna data se vztahují k datu sčítání lidu, domů a bytů 2001

Velkými písmeny jsou uvedena centra, které do roku 2002 plnily funkci okresních měst, obyčejným písmem jsou znázorněna centra, která jsou roku 2003 obcemi III. stupně (ORP), kurzívou pak centra plnící funkce obce II. stupně (POU).

Podle správního uspořádání daného území pokrývá území Moravskoslezského kraje obcí s rozšířenou působností (ORP) 22, z nichž podle počtu obcí spadajících pod jedno ORP byla s nejvyšším počtem Opava (40 obcí, 102 221 obyvatel) a nejnižším počtem obcí Bohumín (2 obce, 30 053 obyvatel). Celé území mělo 302 obcí. Podle výše uvedených pravidel bylo na zhruba stejném území vytvořeno 11 pracovních mikroregionů (300 obcí), z nichž s nejvyšším počtem 62 obcí a 596 910 obyvatel je na 1. místě Ostrava. S nejnižším počtem obcí, a to 7, jsou 2 mikroregiony. Prvním z nich je mikroregion Frenštát pod Radhoštěm (20 740 obyvatel) a pak Kopřivnice (38 760 obyvatel).

Ve srovnání všech třinácti pracovních mikroregionů je s počtem obyvatel 596 910 největší pracovní mikroregion Ostrava. Rozhodující je zde to, že Ostrava je krajské město a zároveň město svou velikostí třetí největší v republice. Když opomineme Ostravu, je na druhém místě mikroregion Karviná s počtem obyvatel v jádru mikroregionu 65 141 obyvatel. Opava je mikroregion s vyrovnaným počtem obyvatel jak v jádru regionu, tak počtem obyvatel v zázemí cca 60 000. S nejmenším počtem obyvatel v jádru 6 337 a v zázemí 5 574 je to mikroregion Vítkov. Podíl jádra mikroregionu na obyvatelstvu v procentech je nejvyšší u Frýdku-Místku (64,0 %) a nejnižší u Nového Jičína (39,8 %).

Salda dojížděky za prací v jádře mikroregionu a zároveň v celém mikroregionu byla ve dvou případech kladná u dvou mikroregionů, a to u Karviné a u Nového Jičína.

Tab. 2.23 Počet obyvatel, pracovních míst a saldo dojížděky za prací v pracovních mikroregionech

Pracovní mikroregiony	Rozloha mikro-regionu (km ²)	Počet obcí v mikro-regionu	Počet obyvatel mikroregionu			Podíl jádra mikroregionu (v %)		Pracovní místa v mikroregionu		Saldo dojížděky za prací	
			celkem	v tom		na obyvatelstvu	na prac. příležitostech	celkem	na 1000 zaměst. obyvatel ¹⁾	v jádře mikro-regionu	v celém mikro-regionu
				jádru	zázemí						
BRUNTÁL	725	33	43 400	17 627	25 773	40,6	49,9	17 546	942	817	-1 087
Frenštát pod Radh.	119	7	20 740	11 361	9 379	54,8	81,4	8 356	911	1 722	-819
FRÝDEK-MÍSTEK	427	29	95 881	61 400	34 481	64,0	68,0	36 699	912	-914	-3 543
Frýdlant n. Ostravicí	273	8	16 881	9 791	7 090	58,0	61,2	6 194	881	-382	-840
KARVINÁ	170	8	108 594	65 141	43 453	60,0	57,0	48 013	1 116	2 214	4 994
Kopřivnice	91	7	38 760	23 747	15 013	61,3	72,7	14 346	844	-292	-2 659
Krnov	531	24	42 888	25 764	17 124	60,1	70,9	16 309	902	260	-1 774
NOVÝ JIČÍN	517	27	67 764	26 970	40 794	39,8	55,1	29 341	1 000	4 100	4
OPAVA	717	51	127 554	61 382	66 172	48,1	67,3	55 097	959	9 081	-2 360
OSTRAVA	946	62	596 910	316 744	280 166	53,1	68,8	238 582	975	32 428	-6 114
Rýmařov	332	11	17 330	9 167	8 163	52,9	53,5	6 986	930	-375	-527
Třinec	419	25	79 837	38 953	40 884	48,8	73,6	30 995	950	6 553	-1 618
Vítkov	209	8	11 911	6 337	5 574	53,2	64,7	4 266	869	130	-642

¹⁾ bydlících v obcích mikroregionu

Velkými písmeny jsou uvedena centra, která do konce roku 2002 plnila funkci okresních měst, obyčejným písmem jsou znázorněna centra, která jsou od roku 2003 obcemi III. stupně (ORP)

V porovnání sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 s rokem 1991 v počtu obyvatel mikroregionu v procentech vzrostl počet u mikroregionu Bruntál (1,2 %), Krnov (1,5 %), Frýdlant nad Ostravicí (0,5 %), Nový Jičín (1,3 %), Frenštát pod Radhoštěm (3,1 %) a Opava (0,2 %). V ostatních sedmi mikroregionech došlo ke snížení počtu obyvatel, a to nejvíce u mikroregionu Karviná (-3,2 %).

Podle spádovosti jádra a zázemí v pracovních mikroregionech za Moravskoslezský kraj vyjíždělo za prací z obcí mikroregionů celkem 200 048 osob, což představovalo 37,8 % intenzity vyjížděky. V rámci kraje vyjíždělo za prací z obcí zázemí 147 597 osob a v tom do jádra mikroregionu 44,9 % osob, do ostatních obcí mikroregionu 21,9 % a mimo mikroregion (včetně zahraničí) 33,2 %. Z jednotlivých mikroregionů Moravskoslezského kraje hodnoty intenzity vyjížděky za prací kraje dosáhlo pět mikroregionů. Byl to Bruntál, Krnov, Rýmařov, Vítkov a Ostrava. Ostatní tuto hodnotu vysoce překračovaly, z toho nejvíce Frýdlant nad Ostravicí (52,4 %). Relativní hodnoty vyjíždějících za prací z obcí do zázemí a v tom do jádra mikroregionu a mimo region byly v podstatě podobné jako u kraje celkem. Jinak tomu bylo u vyjížděky do ostatních obcí mikroregionu, kde se hodnoty pohybovaly od 3,7 % (mikroregion Frenštát pod Radhoštěm) až po 30,4 % u Bruntálu.

Vyjíždějících za prací z jádra mikroregionu bylo za kraj celkem 52 451 osob. V tom vyjíždějících v procentech do zázemí mikroregionu bylo za kraj 33,7 %. Nejnižší tato hodnota byla u mikroregionu Frenštát pod Radhoštěm a nejvyšší u Opavy 45,8 %. Mimo mikroregion (včetně zahraničí) vyjíždělo za prací 66,3 %. Z jednotlivých mikroregionů nejvíce vyjíždělo mimo mikroregion z Frenštátu pod Radhoštěm, a to 87,8 %.

Tab. 2.24 Spádovost jádra a zázemí v pracovních mikroregionech

Pracovní mikroregiony	Vyjíždějící za prací z obcí mikroregionu celkem	Intenzita vyjížděky za prací (v %)	Vyjíždějící za prací z obcí zázemí				Vyjíždějící za prací z jádra mikroregionu		
			celkem	v tom v %			celkem	v tom v %	
				do jádra mikroregionu	do ostatních obcí mikroregionu	mimo mikroregion (vč. zahr.)		do zázemí mikroregionu	mimo mikroregion (vč. zahr.)
Kraj celkem	200 048	37,8	147 597	44,9	21,9	33,2	52 451	33,7	66,3
BRUNTÁL	6 533	35,1	4 684	32,5	30,4	37,2	1 849	29,5	70,5
Frenštát pod Radh.	4 514	49,2	3 093	43,9	3,7	52,4	1 421	12,2	87,8
FRÝDEK-MÍSTEK	19 996	49,7	10 706	39,3	20,6	40,0	9 290	37,2	62,8
Frydlant n. Ostravicí	3 688	52,4	1 721	29,8	13,9	56,3	1 967	14,9	85,1
KARVINÁ	16 733	38,9	9 409	31,2	19,1	49,7	7 324	42,8	57,2
Kopřivnice	8 026	47,2	4 220	35,0	7,0	58,0	3 806	15,4	84,6
Krnov	5 812	32,1	3 702	42,6	25,5	31,9	2 110	22,1	77,9
NOVÝ JIČÍN	12 915	44,0	9 846	36,2	29,0	34,7	3 069	44,2	55,8
OPAVA	23 745	41,3	19 411	52,5	23,2	24,2	4 334	45,8	54,2
OSTRAVA	78 702	32,2	65 864	47,1	22,5	30,4	12 838	33,3	66,7
Rýmařov	2 680	35,7	1 484	31,1	20,5	48,4	1 196	42,5	57,5
Třinec	14 973	45,9	12 376	57,2	22,1	20,8	2 597	30,5	69,5
Vítkov	1 731	35,3	1 081	37,7	7,0	55,3	650	13,8	86,2

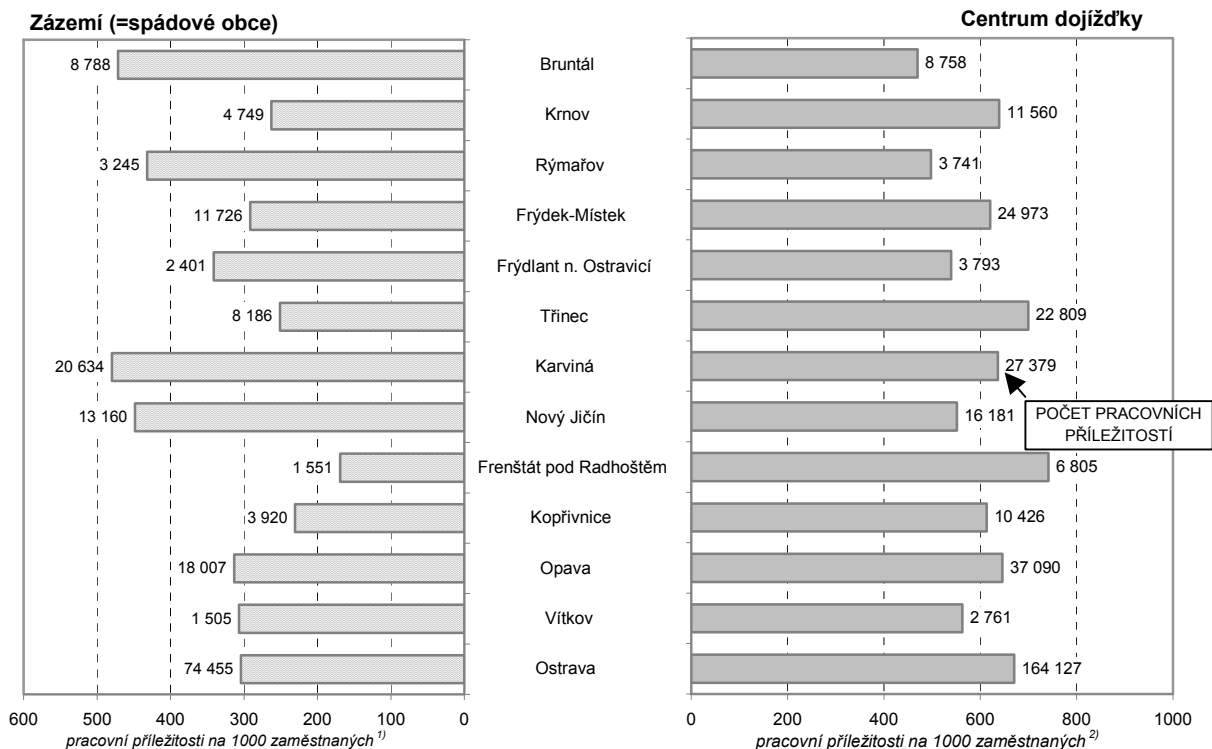
Velkými písmeny jsou uvedena centra, která do konce roku 2002 plnila funkci okresních měst, obyčejným písmem jsou znázorněna centra, která jsou od roku 2003 obcemi III. stupně (ORP)

Tab. 2.25 Integrita jader pracovních mikroregionů a jejich zázemí podle celkové a denní dojížděky za prací

Pracovní mikroregiony	Vyjíždějící ze zázemí (v %) do jádra mikroregionu		Vyjíždějící ze zázemí (v %) do všech obcí mikroregionu		Vyjíždějící ze všech obcí mikroregionu (v %) do obcí mikroregionu	
	celkem	denně	celkem	denně	celkem	denně
Kraj celkem	44,9	47,7	66,8	70,9	58,1	64,3
BRUNTÁL	32,5	39,9	62,8	77,8	53,4	69,5
Frenštát pod Radh.	43,9	47,4	47,6	51,0	36,5	40,4
FRÝDEK-MÍSTEK	39,3	41,0	60,0	62,6	49,4	53,9
Frydlant n. Ostravicí	29,8	32,8	43,7	47,1	28,4	30,4
KARVINÁ	31,2	33,4	50,3	53,8	47,0	51,2
Kopřivnice	35,0	37,9	42,0	45,1	29,4	32,5
Krnov	42,6	49,8	68,1	80,5	51,4	64,9
NOVÝ JIČÍN	36,2	39,3	65,3	70,4	60,2	66,6
OPAVA	52,5	54,7	75,8	79,3	70,3	75,8
OSTRAVA	47,1	49,1	69,6	72,7	63,6	69,7
Rýmařov	31,1	37,6	51,6	62,9	47,5	63,9
Třinec	57,2	60,6	79,2	83,0	70,8	76,6
Vítkov	37,7	44,5	44,7	53,1	33,1	41,2

Velkými písmeny jsou uvedena centra, která do konce roku 2002 plnila funkci okresních měst, obyčejným písmem jsou znázorněna centra, která jsou od roku 2003 obcemi III. stupně (ORP)

18. Počet a intenzita pracovních příležitostí v centru a jeho zázemí

¹⁾ bydlících ve spádových obcích příslušejících k danému centru

²⁾ bydlících v příslušném centru

Podíl vyjíždějících ze zázemí do jádra mikroregionu celkem za Moravskoslezský kraj představoval 44,9 % osob. Z jednotlivých mikroregionů byl nejnižší u mikroregionu Rýmařov (31,1 %). U denní vyjížděky ze zázemí do jádra mikroregionu byl naopak nejvyšší, a to 60,6 %, u mikroregionu Třinec, když za kraj tato hodnota činila 47,7 %.

Podíl vyjíždějících ze zázemí do všech obcí mikroregionu celkem za Moravskoslezský kraj představoval 66,8 %. Z jednotlivých mikroregionů byl nejnižší u mikroregionu Kopřivnice (42,0 %). U denní vyjížděky ze zázemí do všech obcí mikroregionu byl naopak nejvyšší u mikroregionu Třinec (8,3 %). Za kraj činila hodnota denní vyjížděky 70,9 %.

Podíl vyjíždějících ze všech obcí mikroregionu do obcí mikroregionu celkem za Moravskoslezský kraj představoval 58,1 %, když nejnižší byl u mikroregionu Frýdlant nad Ostravicí (28,4 %) a nejvyšší u Třince (70,8 %). U denní vyjížděky činila hodnota za kraj celkem 64,3 % a nejnižší z mikroregionu byla u Kopřivnice (32,5 %) a nejvyšší u Opavy (75,8 %).

Pracovní regionalizace Moravskoslezského kraje potvrdila dominantní postavení krajského města, které je jádrem nejvýznamnějšího pracovního mikroregionu, soustřeďujícího 46,5 % pracovních příležitostí v kraji. Mezi 13 pracovními mikroregiony má další významné postavení opavský mikroregion a dále pak karvinský.

2.9 Směrové proudy dojížděky

Pro hodnocení směru a intenzity dojížděky za prací se často využívají směrové proudy dojížděky, které kvantifikují dojížděku mezi územní jednotkou vyjížděky (bydlištěm) a územními jednotkami dojížděky (pracoviště), přitom územní jednotkou mohou být obce, okresy, kraje, ale i správní obvody obcí s rozšířenou působností. Podle potřeby lze hodnotit proudy celkové dojížděky, denní dojížděky, ale i dojížděky dle pohlaví, věku, vzdělání i hlavních ekonomických odvětví.

V rámci České republiky bylo podchyceno téměř 212 tisíc dojíždějících proudů mezi obcemi, a z nich 124 bylo větších než 1 tisíc osob. Rozsahem zcela se vymykající byly dva, a to z Kladna do Prahy s více jak 9 tisíci osobami a z Havířova do Ostravy s bezmála 8 tisíci osobami. Další proudy byly již zřetelně méně

početné - pod 4 tisíce osob. Mezi proudy nad 1 tisíc osob byl jako cíl dojížděky Praha 29x, Ostrava 12x, Brno 9x, Plzeň 5x, Karviná a Mladá Boleslav 4x.

Dále se dle počtu dojíždějících od ostatních v rámci republiky oddělovala hlavně Praha, Brno a Ostrava. Mezi dalšími následujícími městy byl rozdíl již menší.

Tab. 2.26 Největší celkové dojížděkové proudy

Obec		Počet dojíždějících osob		
dojížděky	vyjížděky	celkem	v tom	
			do zaměstnání	do škol
Ostrava	Havířov	7 965	7 001	964
Ostrava	Hlučín	3 464	2 860	604
Ostrava	Frýdek-Místek	3 182	2 469	713
Karviná	Havířov	2 601	2 321	280
Praha	Ostrava	2 351	1 656	695
Karviná	Orlová	2 035	1 678	357
Ostrava	Orlová	2 010	1 672	338

V rámci Moravskoslezského kraje existovalo 14 942 směrových proudů (přílohová tabulka A.19), z nichž nejvyšší část, a to 12 494, obsahovalo nejméně přemísťovaných osob v jednom proudu, a to 1 - 9 osob. U tohoto velikostního proudu to činilo 26 237 osob, což představovalo jen 9,9 % z celkového počtu vyjíždějících. Nejvíce osob, a to 94 387, což bylo 35,5 % všech vyjíždějících, tvořilo 91 proudů o velikosti 500 a více osob. Vůbec nejvíce vyjíždějících bylo z okresu Karviná (64,9 %).

U dojíždějících do jednotlivých okresů kraje tomu bylo podobně jako u vyjíždějících. Do kraje dojíždělo 246 676 osob, z toho nejvyšší podíl, a to 36,1 % byl u velikostního proudu dojížděky 500 a více, konkrétně u okresů Ostrava - město (58,8 %) a Karviná (54,7 %). Tradičně nejvíce proudů bylo těch od 1 do 9 osob, a to 82,6 % z celkového počtu proudů (10 564).